

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / september-oktober 2016

*Onvoorwaardelijk
barmhartig*

© Wereld Missie Hulp

ABC VAN DE
PASTORALE EENHEID

NIEUW
ONZEVADER

AANSPREKPUNT
IN DE PAROCHIEKERN

OMGEKEERDE
MISSIE

Relevant - Nummer 05
TWEEMAANDELIJKS
September-oktober 2016

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Op 29 juni werden de priesters die dit jaar hun gouden jubileum vieren in de bloemetjes gezet. De innerlijke mens werd letterlijk en figuurlijk gesterkt. Na een eucharistieviering in de kathedraal en een receptie in de kapelensacristie, werd de jubilarissen een maaltijd aangeboden in het bisschopshuis.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Onvoorwaardelijk barmhartig	4
Barmhartigheid bij de profeten: Joël	10
Het Onzevader in het nieuw	12
Abc van de pastorale eenheid	13
Het aanspreekpunt in de parochiekern	17
Groep in de kijker: KOBA	18
Estafette: Edmund Dass Savarimuthu	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Martha Hoffenkamp, Lea Verstricht
Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Behmüller

GOD ZIET U ...

God ziet u. Hier vloekt men niet. De foto op de cover lijkt wel een parodie van dit gezegde, maar dit sfeerbeeld van de festiviteiten ter ere van de dertigste verjaardag van Wereld Missie Hulp eind april – bevat een diepere boodschap dan op het eerste gezicht lijkt. Een hoopvolle boodschap: hoe druk doende je ook bent, Jezus

is steeds aanwezig. Misschien stilletjes op de achtergrond, onherkenbaar met zijn zonnebril en niet opdringerig, maar Hij is er. Altijd. In goede maar ook in kwade dagen. Op Hem kan en mag je rekenen als je Hem nodig hebt. Hij belichaamt de barmhartigheid van God de Vader en nodigt elk van ons uit om op onze beurt barmhartig te zijn zoals zijn Vader. Deze tijdloze en kwaliteitsvolle aandacht voor de ander, zomaar, zonder voorwaarden, zonder verwachtingen, zonder vooroordelen, ondanks je eigen zorgen en pijn, vormt het thema van het dossier over barmhartigheid in dit nummer.

De buitenspelval bij voetbal ken je zonder twijfel. Of ongeveer. Toch is het niet eenvoudig om ze zelf even uit te leggen. Dat overkomt je soms ook met het jargon van de pastorale eenheid. Daarom bieden we je in deze *Relevant* een abc van de pastorale eenheid.

Verder blikken we vooruit op de missiemaand. Als getuige van de 'omgekeerde missiebeweging' vertelt de Indische priester Edmund Dass Savarimuthu over zijn missie in ons bisdom. En we denken al aan de advent, wanneer de liturgie omschakelt op het nieuwe Onzevader, dat menig onder jullie ongetwijfeld al volop aan het inoefenen en inzingen is.

Bij dit nummer vind je een affiche als aanloop naar de abonnementscampagne voor 2017. Als abonnee krijg je in het volgende nummer een overschrijvingsformulier. Je hoeft dus niets speciaals te doen. Of toch ... je kunt *Relevant* helpen bekendmaken door deze affiche op te hangen.

Mogen we op jou rekenen?

Ilse Van Halst

© Kathleen Verbergh

ZONDER WOORDEN

Zomaar bij elkaar zitten. Zonder woorden. Zonder met elkaar te spreken. Het is misschien de meest intense vorm van samen-zijn.

Soms weten we niet goed wat te zeggen, bijvoorbeeld wanneer we een bezoek brengen aan een zwaar zieke of stervende persoon. Of als we ruzie gehad hebben en er zijn harde woorden gevallen. Maar al is er dan een tijdje beeld zonder klank, er is hoop omdat we opnieuw bij elkaar zitten. Soms kunnen woorden maar weinig toevoegen aan een lang verhaal, zoals dat van het bejaarde koppel dat stilletjes naar de eendjes en de kinderen in het stadspark zit te kijken. Ze hebben alles al zo vaak aan elkaar verteld. Soms verstoren woorden alleen maar de schoonheid of de heiligheid van het moment, bijvoorbeeld wanneer we naar de sterrenhemel kijken of muziek beluisteren. Op andere momenten kunnen woorden niet anders dan verkramp of arrogant overkomen, omdat we samen te diep geraakt of getroffen zijn, zoals na de aanslagen in Parijs, in Brussel en Zaventem, in Istanbul, in Duitsland, in Nice en in Rouen ... Tegelijk zijn er momenten waarop we geen woorden willen horen, omdat de stilte een zinvoller perspectief opent, zoals in de eenzaamheid van een abdijkerk.

Mgr. Bonny was zichtbaar tevreden met "de mooie en sterke diocesane bedevaart" naar Lourdes in juli. Kleine en gekwetste mensen, zieke mensen en mensen met een handicap vierden actief mee. Een onverwacht surplus waren de sterke handen van Vlaamse scouts die toevallig deze week in het Mariaoord een handje toestaken. Meer nog, ze vierden mee en maakten tijd voor een praatje. De pelgrims van ons bisdom waren bovendien niet de enige Belgen in Lourdes. Behalve het aartsbisdom waren alle andere Vlaamse bisdommen er ook net die week op bedevaart. Bij Maria thuis komen, kreeg zo een extra dimensie.

Soms is ons samen-zijn meer gediend met stilte dan met woorden. Het zegt iets over de kwaliteit van dit samen-zijn. Wat is het belangrijkste als we samen zijn? Dat we er zijn! Of dat we er nog zijn. Of dat we er terug zijn. Niet wat we zeggen, maar dat we er zijn, dat maakt het verschil. 'Na dat conflict had ik niet meer verwacht je nog te zien, en toch ben je er opnieuw.' 'Het was laat vannacht, al bijna ochtend, toch bleef je wachten tot ik thuiskwam.' 'Ik kon nog amper spreken of reageren, toch bleef je aan mijn ziekbed zitten.' 'Alle jongeren waren al van het kamp vertrokken, maar jij was er nog voor de afbraak en de opkuis.' 'Na die fout nam niemand het nog voor mij op, maar jij bleef in mijn buurt.' 'Ik zat er helemaal door, maar jij bleef naast me lopen.' Het zijn deze manieren van samen-zijn die het meest bekliven en het langst meegaan. Zij overleven de tand des tijds. Ze zijn sterker dan ons geheugenverlies.

Wij zijn experts in elektronische communicatie geworden. In onze vriendenkring wemelt het van nieuwe namen: Google, Skype, Yahoo, Facebook, Dropbox, OneDrive. We zenden elkaar e-mails, sms'jes en foto's, vaak sneller

dan we ze kunnen lezen of bekijken. Zowat elk geschenk kun je via internet bestellen en bij iemand laten afgeven: een bos bloemen, een fles champagne, een mand met fruit of een doos pralines, een boek, zelfs een ring. Als afzender mag je rustig thuis blijven. Je hoeft aan je relaties geen kostbare tijd of kilometers te verliezen. Bol.com, PayPal en hun collega's nemen het graag van je over. Alleen kusjes, een handdruk, een omhelzing of een schouderklop ontbreken nog in het aanbod. Wie kan die in jouw plaats afgeven? Sommige gebaren kan niemand van je overnemen. Daarvoor kan je niemand anders sturen. Je moet er zelf staan.

Daarover gaat het in de Bergrede. Je stond er zelf, toen ik je nodig had. Je had misschien niets te zeggen, maar je stond er: 'Ik had honger en je hebt me te eten gegeven ... Ik had dorst en je hebt me te drinken gegeven ... Ik was naakt en je hebt me gekleed ... Ik was ziek en je hebt me bezocht.' Trouwens, wat hadden woorden daaraan nog moeten toevoegen?

+ Johan Bonny

© Christa Damen

Stijn
Vranken

Een goed
stadsgedicht

Een goed stadsgedicht
herkent u meteen.
Het heeft een rake titel,
opent gevat,
en in het beste geval
hangt het in de weg
aan de onderkant van
een enorme brug.

Het is grappig,
maar niet overdreven.

En het verrast – op de valreep
stelt het dan toch nog iets
zoals bijvoorbeeld
de ellendige vraag:

Vervoert dit schip
niet erg rustig de tijd
die u hier zo dringend
staat te verliezen?

© 2011 Stijn Vranken, alle rechten voorbehouden

ONVOORWAARDELIJK BARMHARTIG

BARMHARTIG ZIJN IS EEN DING, MAAR HOE MAKEN WE DAT WAAR? HOE ZIJN WE IEMAND NABIJ? HOE TIJDLOOS EN TEGELIJK KWALITEITSVOL IS ONZE AANDACHT VOOR DE ANDER?

OVER ZORG EN AANDACHT DIE GEEN TIJD KENT

Onze cultuur wordt gedomineerd door een ideaal van controle en beheersing. Dit blijkt ook in onze beleving van de tijd. We willen productief omgaan met onze tijd. We hebben geen tijd te verliezen. Tegelijk blijven we daardoor vaak blind voor een andere beleving van de tijd: een beleving waarin de kwetsbaarheid van de tijd centraal staat. Deze tweede vorm van beleving van de tijd openbaart zich, vreemd genoeg, zowel wanneer we echt geluk ervaren als wanneer we geconfronteerd worden met de zorg voor onze lijdende medemens. Dan vergeten we in zekere zin de meetbare tijd, maar beseffen we tegelijk intens hoe tijd én eeuwigheid de horizon van ons leven vormen.

Willem Lemmens,
Voorzitter Departement Wijsbegeerte
Universiteit Antwerpen

Er is tijd en tijd

Filosofen als Bergson en Heidegger beweerden dat er twee manieren zijn om naar de tijd te kijken. Er is de tijd van het uurwerk, de prikklok, de agenda van de manager, de weekkalender in de keuken van het drukke gezin, de kwartaalresultaten van het bedrijf. Hier is de tijd iets wat meetbaar is en kan worden ingedeeld. We meten economische winst en verlies in tijdsperspectief. Vaak wordt ons opgedragen ons eigen leven ook te zien als een project-in-de-tijd: je moet bij voorbeeld 'op tijd' aan kinderen beginnen, of zorgen dat je financieel 'binnen' bent tegen je vijftigste. Jongeren wordt aangeraden tijdens hun studies geen tijd te verliezen of verstandig met hun tijd om te gaan. Zelfs op vakantie moeten we onze tijd zo nuttig mogelijk zien te besteden: zoveel fitness, zoveel ontspanning, zoveel culturele uitstapjes. Vreemd genoeg is dit de tijd die we minst bewust beleven en vaak vergeten.

Momenten van echt geluk herinneren ons echter aan een andere tijd. Een tijd die niet meetbaar is, een tijd die geen echt begin en einde kent. Het is de tijd die een kind ervaart, wanneer op een zomerochtend in de vakantie een nieuwe dag aanbreekt: er is een zee van tijd om van alles te doen. Zorgeloze, eeuwigdurende tijd. Het is het besef van tijd dat een grootmoeder ervaart die plots overgrootmoeder wordt: op kraambezoek ervaart ze iets wat haar sprakeloos maakt en tegelijk een diep besef geeft van de tijd die als horizon het leven van elk van ons bepaalt. Dicht bij de dood begroet ze een nieuw leven. Ze ervaart diep de eeuwige keten van geboorte en dood die mensen over generaties met elkaar verbindt.

Opnieuw gaat besef van tijd hier samen met een ervaring van tijdloosheid.

Een dergelijke ervaring kan ons ook overvallen als we meer bewust eens echt 'tijd maken' voor elkaar. Dit hoeft niet noodzakelijk te betekenen dat we bewust zorgzaam zijn of gericht op elkaar. Een stil en ongedwongen 'samen-zijn' kan onverhoeds de ervaring van die andere tijd uitlokken. Op reis met de familie gaan we in Toscane een prachtig kerkje binnen en zitten een moment neer naast wie ons dierbaar is. Even staat de tijd stil. Tegelijk beseffen we diep hoe broos de tijd is, ons leven, de dingen die voorbijgaan. De Argentijnse dichter en auteur Jorge Luis Borges spreekt van "een ogenblik binnen en buiten de tijd".

Niet alleen geluk kan ons tot dit besef brengen. De plotse dood van een geliefde, een relatiebreuk, een onverwachte tegenslag, de ziekte en dood van een ouder: dit zijn in het persoonlijk leven ook momenten waarop 'de tijd stilstaat'. Tegelijk worden zo'n momenten een soort eeuwig tijdstip, diep in ons geheugen gegrift. Ook een samenleving kan zulke momenten beleven: een natuurramp, een terroristische aanslag. Op zo'n ogenblik van een collectief trauma ervaart een hele samenleving een breuk. Niets zal nog zijn als voorheen. Er is de tijd voorheen, en de tijd nadien. Maar dit voorheen en nadien is niet echt meetbaar: het is eerder een vorm van beleving van de tijd in zijn broosheid én eeuwigheid. Als niets nog hetzelfde zal zijn, dan is dit besef er voor 'altijd'. Het is niet zo makkelijk te erkennen dat in dit besef iets heilzaams kan liggen. Dat ook lijden en verlies ons

© Johan Govaerts

© Paul Hermans

kan confronteren met de tijd als eeuwigheid en zo een wezenlijke betekenis kan verkrijgen. Alsof het lijden ons aan iets herinnert, onze aandacht aanscherpt en ons behoedt voor de vergetelheid van het dagelijkse leven, wanneer we ons alleen nog laten bepalen door de meetbare tijd van arbeid en economie, van project en investering, van nut en winst.

Zorg en aandacht die 'geen tijd kent'

Natuurlijk hebben we deze meetbare tijd nodig om onze maatschappij te organiseren, om plannen te maken, om op ordelijke wijze samen te leven. Economie en onderwijs, maar ook zorgsector en politiek worden georganiseerd door planning volgens een vaste kalender. Een goed draaiend gezin maakt een gezamenlijke agenda op en heeft er belang bij dat die min of meer trouw wordt nageleefd. Daar is niets mis mee. Alleen wordt het problematisch als we heel ons leven door deze tijdsbeleving laten bepalen. Als we ons als het ware in deze meetbare tijd, die we onbewust doorleven, verliezen. Hoeveel succesvolle mensen – onder meer politici en bedrijfsleiders – erkennen niet op het eind van hun leven: "Ik heb vergeten tijd te maken voor mijn kinderen." Of: "Ik heb geen tijd genomen om echt te genieten van het leven." Zij hebben als het ware te veel geleefd in de eerste vorm van tijdsbeleving, in de meetbare tijd. Hoewel ze dus productief zijn omgegaan met hun tijd, waren ze ook onachtzaam en hebben ze iets wezenlijks uit het oog verloren. Kortom, het omgaan met de tijd zegt iets over de wijze waarop we in het leven staan.

Ook in de zorg voor zieken, kwetsbaren, stervenden, beleven we de tijd op een welbepaalde manier. Aan de ene kant wordt onze vertrouwde beleving van de meetbare tijd doorbroken. Aan de andere kant leren we die andere tijd beter kennen: de tijd die ons omgeeft als een soort horizon van eeuwigheid. De zorg voor een zieke ouder kan letterlijk onze agenda overhoop halen. Een moeder van een gehandicapte zoon getuigt hoe ze haar werkschema moet aanpassen om tijd vrij te maken voor hem. Aan het bed van een stervende blijkt de dagelijkse sleur futiel. Tegelijk ervaren mensen soms hoe moeilijk het is om echt tijd vrij te maken voor de zieke, behoeftige, stervende. We voelen ons niet comfortabel als we plots geconfronteerd worden met die *andere* tijd: de tijd die geen maat heeft en niet meetbaar is. De tijd waarin we ons bewust worden van de broosheid van die tijd én tegelijk van de eeuwigheid. Toch kunnen deze momenten van intense zorg erg betekenisvol zijn, net omdat ze onze aandacht aanscherpen en ons gevoelig maken voor wat het leven echt waardevol en zinvol maakt.

In de zorg voor de zieke, de behoeftige, de stervende wordt onze aandacht toegespitst op het heel concrete 'nu' en 'hier', en tegelijk zien we dit intense moment in het licht van de eeuwigheid. Eeuwigheid betekent hier zowel oneindigheid als onveranderlijkheid of absoluteheid. Bij het bed van de stervende doet elk moment ertoe, elk woord, elke gedeelde herinnering, elk vluchtig gebaar. In die zin wordt elk gedeeld moment van belang. Tegelijk vraagt de zorg hier een soort aandacht die tijdloos is, die ons de meetbare tijd doet vergeten.

Dit actief vergeten of het tussen haakjes plaatsen van de meetbare tijd is geen eenvoudige opgave. Steeds meer mensen in onze cultuur hebben het hier heel moeilijk mee. We leven immers in een tijd waarin controle en beheersing centraal staan: de tijd moet zich aan ons onderwerpen, moet in een agenda opgedeeld worden, in een zorgprogramma gegoten, een tijdsbesteding. Ons werk wil niet wijken voor de zieke broer of zus: een misschien al lang geplande vakantie dreigt in het water te vallen als we de wacht moeten houden aan het sterfbed van een dierbare. En toch kan net op zo'n ogenblikken het besef van de futiliteit en broosheid van de meetbare tijd tot ons doordringen. Wanneer we *die* tijd loslaten, verscherpt ons bewustzijn en richt het zich op die *andere* tijd: de tijd die enerzijds heel concreet en aanwezig is, die 'nu' er toe doet, en anderzijds eeuwig is. Opmerkelijk hangt de beleving van deze tijd onlosmakelijk samen met het diep besef van de broosheid en kwetsbaarheid van het leven zelf: het leven van wie onze zorg vraagt, maar ook ons eigen leven. De beleving van de tijd die ons leven als een eeuwige horizon omgeeft, is bij uitstek de tijd die zich alleen toont in de ontmoeting met de ander. In de tijdloze aandacht voor die ander, vinden we zo ook ergens onszelf terug. En worden we herinnerd aan onze gezamenlijke kwetsbaarheid, die tegelijk naar de eeuwigheid verwijst.

BREUKLIJNEN DIE EEUWIG DUREN

Het duurt een fractie van een tijd, luttele seconden. Soms gebeuren dingen die in die fractie een fractuur in het leven worden, een breuklijn. Er bestaat alleen nog een 'voor' en een 'na'. Hoe kort zo iets ook duurt, het is omgekeerd evenredig met de tijd die het vraagt om zo'n wonde te helen. Als ze al geheeld wordt ...

Na het ongeval, met fatale gevolgen, is niets nog hetzelfde. Mijn leven hield op te bestaan. Er brak een tijd aan, een lange tijd, die smeekte om herstel, dat echter nooit nog zou komen. Toch niet zoals je het voorstelde, of hoopte. Een post-traumatisch stress-syndroom, zo heet het. Maar zo'n diagnose zegt niets over hoe je je leven terug op de rails krijgt. "Zes maanden," werd me gezegd, "dan ben je erdoor." Een jaar lang weende ik elke dag. Na anderhalf jaar zonk ik de afgrond in. Na vijftien jaar is er nog geen dag geweest zonder herinnering aan die enkele seconden en hun gevolg. En nog vaak komen de tranen, niet te controleren.

Het vraagt vooral een leren omgaan met de tijd. De tijd durven toelaten is zowat het moeilijkst. De tijd van nachtmerries, de tijd van angst, de tijd van herinneren, de tijd van weglopen. Eén van de meest merkwaardige ervaringen in die periode was dat ik terug moest leren lopen: hoe zet je nu weer die ene voet voor die andere? Die ervaring kan als metafoor dienen voor het hele proces. Leren lopen vraagt tijd. En oefening. De tijd blijkt geen rechte lijn vooruit. Ook niet 'een eeuwige terugkeer van hetzelfde' zoals Nietzsche dat schrijft. Maar eerder een spiraal die altijd in een nieuwe context terechtkomt, en dingen opnieuw laat beleven, maar telkens anders.

Op bijzondere momenten leer je weer zien wat je bestaan kan inspireren, of wat je wereld kan openbreken, zodat de traumatische ervaring daarin een plek kan krijgen, en dat je toch geen onrecht doet aan wie het niet overleefde. Bijvoorbeeld als je zingt van dingen die je niet meer kan geloven, maar die je toch maar zingt, omdat je zonder niet recht kan blijven. Of als je verhalen leest en leert waaruit mensen geestkracht halen, en dat ook terug leert zien in je eigen leven.

Littekens blijven: verwonding en heling. Maar dezelfde ben je nooit meer.

(anoniem)

TWEE OGEN VOOR VIER BENEN

Als blinde of slechtziende een bergtocht maken op smalle en steile paadjes, tot drieduizend meter hoog, over bruggen over klaterende bergriviertjes, langs diepe afgronden ... Onmogelijk, denk je dan. Toch niet. Marcel Lutz (71) en Rita Mertens (67) uit Wommelgem begeleidden al acht keer een groep blinden en slechtzienden veilig en wel door de Alpen. Marcel en Rita zijn steeds sterk sociaal geëngageerd geweest: de Chiro, vormselcatechese, doopcatechese ... Toen ze met pensioen gingen, hadden ze plots heel wat vrije tijd. Hoe die zinvol besteden? Op een mooie dag maakte een advertentie in het parochieblad Rita nieuwsgierig: 'Twee ogen gezocht om vier benen te begeleiden'. VeBeS, de Vereniging van Blinden en Slechtzienden, zocht vrijwilligers om hun leden te begeleiden op Alpenkamp.

"Het lijkt best gevaarlijk, maar het lukte prima", blikt Rita terug. "Als je stijgt, houdt de blinde of slechtziende je vast aan je rugzak. De een heeft een lichte tred, vol vertrouwen, de ander steunt op je met zijn volle gewicht. Naar beneden gaat het doorgaans iets vlotter. Dan rust hun hand op je schouder."

Begeleiden omvat veel meer dan de blinde fysiek op het goede pad houden. "Als begeleider moet je steeds alert zijn. Je mag niet beginnen dagdromen", weet Rita. "Je moet de ogen van de ander zijn. Je moet elke rots en elke put aangeven, maar ook vertellen wat er zich rondom je afspeelt, zodat zij zich beter kunnen inleven."

"Het zijn intense momenten omdat je dag en nacht samenleeft. Op de duur ontwikkel je als het ware een zesde zintuig voor wat je compagnon nodig heeft", vult Marcel aan. "Omdat je op kamp zo dicht bij elkaar leeft, zie je ook zijn slechte dagen. Dat proberen we steeds op te vangen. Blinden en slechtzienden zijn niet ziek, maar leven met een handicap. Dat is niet altijd vanzelfsprekend, zeker niet voor jonge mensen. Op zo'n momenten hoef je niet veel te zeggen. Het is vooral belangrijk dat zij voelen dat je er bent, voor hen, zolang ze daar nood aan hebben. Dat je luistert zodat zij hun hart kunnen uitstorten. Wij kunnen hun handicap niet ongedaan maken. Dat beseffen zij ook. Maar het kan zo'n deugd doen om hun hart eens te kunnen luchten."

Omdat het fysiek te zwaar werd voor Rita, stopte het echtpaar met Alpenwandelingen, maar niet met begeleiden. "Als het voor ons past, staan we paraat om blinden of slechtzienden te vergezellen op bedevaart, op uitstap, naar het theater, ...", vertelt ze. "In juli begeleidden we voor het eerst als koppel een blind echtpaar in Malta."

Omdat ze niet altijd dezelfde persoon begeleiden, moeten ze steeds eerst kennismaken. "Dat verloopt heel spontaan", vertelt Rita. "Wil de persoon in kwestie dat ik links of rechts loop? Dat ik een hand of een arm geef of liever niet? Dat ik zijn vlees snijd of niet? Zo leer je snel aanvoelen wat de ander verlangt. Het is een kwestie van respectvol en attent zijn."

Ilse Van Halst

Info bij VeBeS, Durlletstraat 43, 2018 Antwerpen, 03 800 70 10,
info@vebes.be

UW GRIJSAARDS ZULLEN VISIOENEN ZIEN

In de Antwerpse Kammenstraat, een beetje verscholen achter de gevel van een voormalig klooster, werd tien jaar geleden het Huis voor Ouderen 'Simeon en Hanna' geopend, op initiatief van de Gemeenschap van Sant'Egidio. Acht bejaarden die niet meer alleen thuis kunnen wonen, brengen er de laatste fase van hun leven door.

Het geheim van Simeon en Hanna zit hem niet in de infrastructuur, maar in de sfeer. Ieder heeft zijn slaapkamer en komt ontbijten in de keuken op eigen ritme. Diezelfde keuken is *the place to be* voor wie een handje wil toesteken bij het bereiden van het middagmaal of graag zijn zegje doet in het menu. 's Middags en 's avonds eten we allen samen in de woonkamer, bewoners, verpleegkundige en vrijwilligers, als een grote familie rond één grote tafel. Naast de nodige betaalde werkrachten wordt elk dagdeel ondersteund door minstens een vrijwilliger. Een dertigtal mensen van verschillende leeftijden, en van meer dan tien origines, komen er met veel genegenheid een stukje van hun tijd geven en brengen de wereld binnen bij wie er woont.

We beschouwen elke persoon als een individu met een geschiedenis, met eigen gewoonten, met een eigen verhaal. Respect voor elkaar maakt dat het een dagelijks zoeken is naar wat verenigt, naar welk talent ieder heeft, naar wat we van elkaar te leren hebben. Datgene waartoe je niet meer in staat bent, omdat je het geluk hebt om oud te mogen worden, wordt niet benadrukt maar onzichtbaar ondersteund. Zo kan de aandacht gaan naar het mooie waartoe ieder wel nog in staat is.

Zo wordt de dame van 95 met vergevorderde dementie verheven tot een mens die gerustgesteld is door de attentievolle aandacht van iemand die haar hand vasthoudt. Of een eenzame man leert de vriendschap ontdekken met jongeren van ongekende landen. Of iemand die steeds klaargestaan heeft om gevangenen te bezoeken, leert vertrouwensvol aanvaardden zelf geholpen te moeten worden.

Ouderdom en vergrijzing zijn een kans, en geen last: in Simeon en Hanna hebben veel ouderen weer levensvreugde gevonden in een vaak levensmoeë samenleving. Het is een oase te midden van een hippe en jeugdige straat waar ouderen kunnen dromen en vreugdevol zijn ondanks hun hoge leeftijd.

Veronique Wetzels

Verpleegkundige en huisverantwoordelijke van Simeon en Hanna

Simeon en Hanna, Kammenstraat 51, 2000 Antwerpen,
veroniquewetzels@hotmail.com

DE HARTSLAG VAN EEN KIND

Het licht is gedimd. Iedereen spreekt zacht. Eigenlijk zijn alle geluiden zacht, behalve de piep van de hartmonitor.

Ik ben op de afdeling neonatologie van een groot ziekenhuis en zie jonge ouders met pasgeboren kindjes. Kleine, veel te vroeg geboren kindjes zijn het die daar in hun couveuse-bakjes liggen, vaak nog geen duizend gram licht.

Dit is een bijzondere plaats. Een wereldje apart binnen het ziekenhuis. Alle zorg is op de kindjes gericht. Ook een beetje op de ouders, maar eigenlijk is daar geen tijd voor. Iedere verpleegster verzorgt twee baby'tjes en heeft met hen de handen vol.

Een van hen ontmoet ik vandaag. Leen, een jonge vrouw. Ze draagt haar haren in een paardenstaart. Haar klok en pen gluren net uit haar jaszak. Haar stem is rustig. Ze wil wel vertellen waarom ze hier is. "Omdat die kleintjes ons zo hard nodig hebben", zegt ze. "Echt, het geeft zoveel voldoening ze een stukje te zien groeien, tot die feestdag komt waarop ze naar huis mogen gaan!" Leen glimlacht. Dan kijkt ze naar de couveuses. "Soms halen ze het niet. Maar we geven het beste van onszelf." Ik merk op: "Het lijkt wel of de tijd van de wereld hier stilstaat." "Dat is zo", bevestigt Leen. "Een van de moeders vertrouwde me laatst toe dat het lijkt alsof de hartslag van haar dochtertje de tijd nu aangeeft."

Ik kijk naar de ouders en heb met ze te doen. Wat een beproeving om zo elke dag naast je kindje te zitten. Leen ziet me kijken en vertelt: "Een vader, die hier twee maanden lang elke dag bij zijn zontje vertoefde, werd ontslagen. De vader wilde zijn vrouw en kindje niet in de steek laten. De werkgever ging niet akkoord."

Leen moet weer verder. "Dit is mijn opdracht in het leven", zegt ze. "Die komt van God, denk ik!" Ze lacht en gaat aan het werk. Ik laat de half verlichte ruimte achter me en vertrek. Een zin blijft die avond in mijn hoofd klinken: *Het is de hartslag van het kindje die de tijd aangeeft*. Hoe liefdevol wordt die tijd hier ingevuld!

Martha Hoffenkamp

© Godsdiensterwijs Thomas

GRATUI-TIJD

Ongeveer anderhalf jaar ben ik een van de gastenzusters in onze abdij Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht. In die hoedanigheid mag ik geregeld mensen onthalen die, naast stilte en rust, nood voelen aan een pleisterplaats om op adem te komen.

Zo ontmoette ik Annie, een vrouw vooraan in de zeventig, die hier vroeger vaak te gast was met haar echtgenoot. Vijf jaar geleden is hij gestorven. Het voorbije jaar overleed onverwachts haar enige zoon. Dat alles maakte de drempel hoog om terug hierheen te komen, wegens de vele herinneringen die aan deze plek verbonden zijn.

Het grote voordeel van een abdij is dat ze met de gebedsmomenten een sterk kader biedt aan gasten om tot rust te komen, met tussenin genoeg tijd om met elkaar in gesprek te gaan. Daarnaast zijn er kleine taken waarbij gasten kunnen helpen, zoals tafels dekken, die ook kansen tot ontmoeting bieden. Tijdens zulke momenten vertelde Annie me over het gemis en de pijn die ze ervoer. Vooral het sterven van haar zoon – “het kind dat ik in mij heb gedragen” – had haar aangegrepen. Toch gaf ze niet de indruk dat ze hele dagen zat te kniezen en genoot ze van de fietstochten in de omgeving.

Op de voorlaatste avond van haar verblijf zat ik om hulp verlegen om een vergaderruimte klaar te maken voor de volgende dag. Er moest met tafels en stoelen gesjouwd worden van de ene naar de andere ruimte. Annie stond meteen klaar om een handje toe te steken. Terwijl we bezig waren,

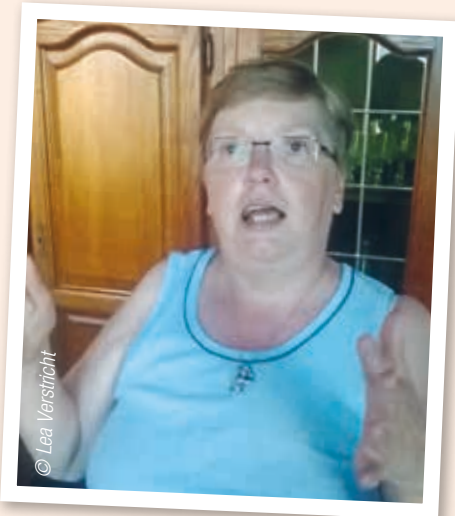

begon ze te stralen. “Ik voel me plots vijftig jaar jonger”, vertrouwde ze me toe. Niet begrijpend keek ik haar dan. “Ik heb jaren als leerkracht gewerkt”, verduidelijkte ze glunderend. “Dit soort klussen was een terugkerend gebeuren in het onderwijs. Ik voel me weer net als vroeger op school.”

De volgende dag stonden we naast elkaar tijdens de eucharistieviering bij de vredeswens. Ze omhelsde me zo blij dat ik er beduusd van was. Bij het afscheid klonk het opgewekt: “Ik kom gauw terug!”

Zuster Anna

Abdij Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht

WEDERKERIGE ZORG

Liliane (57) is weduwe, heeft twee dochters, zeven kleinkinderen, is lid van OKRA en is actief kernlid van Samana (sinds september de nieuwe naam van Ziekenzorg) in Hallaar. En ze heeft multiple sclerose. Ze noemt zichzelf de meest-uitwijkende-thuisgebonden-zieke: weinig mobiel en heel actief tegelijk.

Het begon met vermoeidheid en een voortdurende pijn. Op het werk werd ze ontslagen wegens te vaak afwezig. “Het kwam als een opluchting. Ik kon niet meer”, blikt Liliane terug. In 2010 volgde de diagnose van MS. “Ook al is zo’n diagnose hard, ze biedt houvast”, beseft Liliane. “Als ik voordien om hulp vroeg, werd ik al snel als ‘profiteur’ bekeken. Na de diagnose werd er voor me gezorgd.” Niet alleen door haar man, kinderen, zus, burens en vrienden, maar hoe langer hoe meer ook door professionals. Elke week tweemaal een kinesist, tweemaal een verpleegkundige van Thuiszorg, een halve dag poetshulp, elke dag eten via het OCMW. Stilaan werden deze mensen vertrouwde gezichten, vrienden zelfs. “Sociale contacten zijn uitermate belangrijk voor me”, vertelt Nicole. “Als kind woonde ze bij haar grootouders, boeren, waar altijd volk over de vloer kwam en waar iedereen steeds kon

bijschuiven aan tafel.” ‘Vreemde’ mensen kent ze niet. Dat speelt nu volop in haar voordeel. Een grote kring rond haar maakt dat er altijd iemand is die voor haar wil zorgen of haar komt ophalen voor activiteiten of uitstapjes. Steeds opnieuw mag ze ervaren hoe bereidwillig mensen zijn.

Toch is hulp vragen niet gemakkelijk. Het is iets dat je moet leren, beetje bij beetje. “Je moet een klik maken”, beseft Nicole. “Je hebt de keuze: ofwel slik je je trots in en vraag je hulp en kom je buiten, ofwel niet en blijf je in je zetel zitten.” Nicole wil die hulp ook wederzijds houden. Zolang ze kan, wil ze ook anderen helpen, door haar huis open te zetten voor wie het nodig heeft. Wat haar gaande houdt, zijn de vele vrienden rond haar, gesprekken met haar overleden man, het bidden en wachten op een ingeving.

Lea Verstricht

Sinds september heeft Ziekenzorg een andere naam. *Samana* is een samentrekking van ‘samen’ en ‘mana’, dat ‘kracht’ betekent. De nieuwe naam betekent dus ‘samen sterk!’. Ziekenzorg zocht een nieuwe naam omdat de vlag de lading niet meer dekte. “Jonge chronisch zieken willen niet als ‘ziek’ bestempeld worden, laat staan dat ze ‘verzorgd’ willen worden”, aldus Ziekenzorg. “Ze willen zelf hun leven weer in handen nemen. Ook mantelzorgers vonden vaak de weg niet naar onze organisatie evenmin als kandidaat-vrijwilligers. Ze wilden wel hun creativiteit of reiservaring delen maar dachten niet bij ons terecht te kunnen, omdat ze niet veel kennen van zieken verzorgen.”

“GROOT EN ONTZAGWEKKEND IS DE DAG DES HEREN”

GODS BARMHARTIGHEID BIJ DE PROFEET JOEL

Joël is in de katholieke Bijbel de tweede van de kleine profeten. Kreeg hij die tweede plaats omdat hij zoals Hosea voor hem (Hosea 11, 10) en Amos na hem (Amos 1, 2) spreekt over het “brullen van de Heer” (Joël 4, 16)? Zoals de Heer destijds op de Sinai in de donder sprak, zo brult Hij nu als een leeuw “vanaf de Sion”. Voor Hosea is dit het begin van de terugkeer van het verspreide Godsvolk naar “hun eigen huis”. Bij Joël doet de Heer ermee hemel en aarde beven, zoals wanneer Hij sprak vanop de Sinai tot redding van Israël. Vijfmaal – verspreid over het hele boek (1, 15; 2, 1.11; 3, 4; 4, 14) – kondigt Joël de komende “angstwekkende dag van de Heer” aan.

Rik Hoet

Dies irae, dies illa

De ‘dag des Heren’ klinkt in christelijke oren als de zondag. Maar bij de profeten is die dag in de eerste plaats een angstaanjagend perspectief. Het is de dag van Gods hevige woede (Jesaja 12, 13) tegen al wie zich hoogmoedig tegen Hem verheft (2, 12), een dag van wraak, vergelding en straf tegen de vijanden van God (34, 8; 59, 18; Ezechiël 30, 3; Obadja 15). Maar ook voor Gods eigen ongehoorzame volk is het een dag van oordeel, van duisternis en jammerklachten (Joël 1, 15; Jesaja 13, 6; Sefanja 1, 7-18; Klaagliederen 1, 12; 2, 1.21). Toch staat in Jesaja 61, 2 tegenover de “dag van wraak” een “jaar van genade”. Wanneer Jezus deze profetie van Jesaja leest in de

synagoge van Nazaret, laat de evangelist Lucas Hem ophouden bij het genadejaar en laat hij de dag van wraak achterwege (Lucas 4, 18-19).

De dag van oordeel betekent het einde voor wie kwaad doet, maar tegelijk redding voor de rechtvaardigen en voor zondaars die zich alsnog bekeren: “zoek de Heer, u [...] die zijn geboden naleven. Zoek de gerechtigheid en bescheidenheid. Dan vindt u misschien een schuilplaats op de dag van de toorn van de Heer” (Sefanja 2, 3; Maleachi 3, 19-24; vergelijk “de dag van redding” in Jesaja 49, 8, geciteerd in 2 Korintiërs 6, 2). De dag waarop “de Heer brult vanuit Sion” is voor de profeet Joël de dag waarop God rechtspreekt over alle volkeren (4, 12-15), “maar voor zijn volk is de Heer een toevlucht, voor de mensen van Israël een vesting” (4, 16b).

In zijn toespraak op pinksterdag toen de leerlingen van Jezus in Jeruzalem de gave van de heilige Geest ontvingen, citeert Petrus heel uitvoerig de profeet Joël (3, 1-5 of 2, 28-32) waarin deze de dag des Heren beschrijft als “de grote en schrikwekkende dag”. De Griekse vertaling (*Septuaginta*) maakt er “de grote en stralende dag” van. Het is in elk geval een dag waarop “al wie de naam van de Heer aanroepen, gered zullen worden” (zie Handelingen 2, 21; Romeinen 10, 13 en Openbaring 14, 1). Petrus eindigt zijn toespraak met een oproep tot bekeering (2, 38-40), net zoals de profeet Joël.

“Scheur uw hart en niet uw kleren”

In het midden van het Boek Joël klinkt een dringende oproep tot ommekeer. Dat is eigen aan de Bijbelse profeten: zij roepen het volk op om zich af te keren van de afgoden en terug te keren naar God, opdat het volk gespaard zou blijven van de verschrikkelijke gevolgen die zijn dwaze

levenswijze anders zal meebrengen. “Scheur uw hart en niet uw klederen, en bekeert u tot den Heer, uw God” zo luidt de oproep van de profeet. En hij vervolgt met de motivatie:

“want Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade. Wie weet, zal Hij omkeren en krijgt Hij spijt?” (Joël 2, 13-14a)

Joël citeert hier bijna letterlijk de tekst waarmee God zichzelf voorstelt aan Mozes op de berg Sinaï (Exodus, 34, 6), en die we in zijn geheel of gedeeltelijk nog terugvinden in verschillende psalmen (bijvoorbeeld 86, 15; 103, 8; 145, 8) en bij andere profeten (bijvoorbeeld Jona 4, 2; Nehemia 9, 17). Het gaat om de definitie van Israëls God aan de hand van vijf bepalingen.

(1) Hij is “genadig”, met een woord van de stam van het werkwoord ‘chanan’ of ‘geven’ en het naamwoord ‘cheen’ dat ‘onverdiende gunst’ wil zeggen.

(2) De Heer is ook “barmhartig”. Het Hebreeuws dat geen abstracte woorden kent, drukt ‘barmhartigheid’ (rachamim) uit met het meervoud van ‘baarmoeder’ (rechem). God voelt mee met zijn volk, met zijn schepselen, zoals een moeder met haar kinderen.

(3) Hij is vervolgens – al te letterlijk vertaald – “lang van neus(gaten)”. Zoals barmhartigheid uitgedrukt wordt met het meervoud van baarmoeder, zo betekent het meervoud voor ‘neus’ niet alleen ‘neusgaten’, maar ook ‘woede’. “Lang van neus(gaten)” is dus een beeldende uitdrukking om te zeggen dat God zeer geduldig is want dat het lang duurt eer hij zich kwaad maakt. Of met

een verouderd woord: ‘lankmoedig’ (‘lang van gemoed’). ‘Toegevend’ vertaalt de Willibrordvertaling.

(4) Verder wordt JHWH “veel ‘chesed” toegeschreven. ‘Chesed’ wordt vaak met ‘goed(ertieren)heid’ of ‘liefde’ vertaald. De Griekse Bijbel van de Septuaginta vertaalt ‘chesed’ hier met ‘veel ontferming’. Het betekent eigenlijk ‘trouw aan een verbond’. God is trouw aan zijn verbondenheid, aan zijn solidariteit met zijn volk.

(5) Tot slot wordt Hem “spijt over het kwaad” toegeschreven. Hij verdraagt geen kwaad.

Maar met deze vijfde bepaling gaat de tekst van de profeet Joël een andere weg dan in Exodus 34. Op de berg Sinaï krijgt Mozes te horen dat God tot in het duizendste geslacht zijn liefde bewijst en “schuld, misdaad en zonde vergeeft”, maar de zonde van de schuldige wel straft tot in de derde en vierde generatie (vers 7). Joël spreekt niet van de straf, maar hoopt op vergeving (vgl. Psalm 103, 9-18).

Een veranderende God?

De vijfde bepaling luidt dat God op zijn beslissing kan terugkomen. De Bijbelse God is blijkbaar geen ongevoelige, passieloze God zoals die van de stoïcijnse filosofie. Hij is een meevoelende God, die lijdt omwille van het kwaad. Omdat Hij het kwaad niet verdraagt, heeft Hij spijt dat Hij de mens gemaakt heeft, die blijkbaar niet in staat is geen kwaad te doen (Genesis 6, 6) en Hij wil hem wegspoelen in de grote vloed. Hij heeft spijt dat Hij Saul tot koning had aangesteld, omdat deze zich “van Hem had afgekeerd en zijn bevelen niet uitvoerde” (1 Samuël 15, 11.35), ook al verzekert Samuël dat God “geen berouw kent. Hij is immers geen mens die op zijn besluit terugkomt!” (1 Samuël 15, 29).

God die spijt heeft, is misschien een al te menselijke voorstelling van God, maar de onveranderlijke God van de filosofen is volgens de Bijbel een nog meer misleidende voorstelling dan die van God die van gedacht kan veranderen. Want als de mens zich afkeert van het kwaad, keert JHWH zich af van zijn kwaadheid. Zo zegt de Heer bij monde van de profeet Jeremia tot zijn volk in ballingschap: “Ik heb spijt over het kwaad dat Ik u heb aangedaan” (42, 10; vgl. Psalm 106, 40-46).

God is onveranderlijk in zijn liefde. Hij kan niet anders dan zijn schepping liefhebben. Dat is zijn verbondstrouw (*chesed*). “Zelfs al zou vader of moeder mij verlaten, de Heer neemt mij bij zich” (Psalm 27, 10). “Zal een vrouw haar zuigeling vergeten, een moeder zich niet erbarmen over het kind van haar schoot? En zelfs als die het zouden kunnen vergeten, Ik vergeet u nooit!”, zegt de Heer tot Sion (Jesaja 49, 15). Dat is Gods barmhartigheid (*rachamim*). Hij komt op zijn toegezegde liefde (genade: *cheen*) niet terug (Romeinen 11, 29). Maar wie liefheeft, verandert. Omdat God liefde is, verandert Hij: Hij voelt mee met zijn schepselen. Hun vreugde is zijn vreugde, hun leed doet Hem pijn. Maar Hij is niet wispelturig zoals de mens. Hij is geduldig (“niet vlug kwaad”): “Ik zal mijn woede niet koelen, want Ik ben God en geen mens” (cf. Hosea 11, 9; Jeremia 31, 20; vgl. 1 Korintiërs 13, 4: “de liefde is geduldig”; vers 7: “alles verdraagt zij”).

Gods liefde verandert niet, maar het zal van het antwoord van de mens afhangen, wat zijn lot is. Wie Gods liefde aanvaardt en beantwoordt, zal Hij kunnen opnemen in zijn huis. Wie Hem echter afwijst, kan Hij niet dwingen binnen te komen. “Zo zal het gaan [op de dag van de Heer]: ieder die de naam van de Heer aanroept, zal worden gered” (Joël 3, 5; Handelingen 2, 21).

ONZE VADER

HET ONZEVADER (OP)NIEUW LEREN BIDDEN

Het was al in september 2014 aangekondigd, maar *vanaf het begin van de advent op 26-27 november wordt de nieuwe versie van het Onzevader echt 'in gebruik genomen': in Vlaanderen én in Nederland zal de katholieke Kerk voortaan dezelfde woorden gebruiken om het Gebed van de Heer te bidden. Het ontbreekt niet aan reacties – positieve én negatieve – op dit gemeenschappelijk Onzevader. Dat was ook te verwachten bij de wijziging van zo'n vertrouwd en wijd verspreid gebed. We zetten op een rijtje waarom en hoe de nieuwe tekst er gekomen is en nodigen uit de overgang te zien als een kans om onze gebedspraktijk van het Onzevader op te frissen en te verdiepen.*

Joris Polfliet
Algemeen secretaris ICLZ

Bij de liturgievernieuwing na Vaticanum II slaagde de katholieke Kerk in Vlaanderen en Nederland er niet in om tot één gezamenlijke vertaling van het Onzevader te komen. In 1976 kwam wel een oecumenische vertaling tot stand, maar zonder grote verspreiding. In 2009 werd een gemengde vertaalcommissie opgericht, met vertegenwoordigers uit Nederland en Vlaanderen, om de uitgave voor te bereiden van de derde editie van het Romeins missaal van 2002, en om de vertaling te herzien van de teksten die vandaag

in de eucharistie gebruikt worden. Omdat het Onzevader daar een belangrijke plaats heeft, kwam de kwestie van een gemeenschappelijke versie opnieuw op tafel.

Twee exegeten werkten een nieuwe versie uit waarbij wat gemeenschappelijk was in beide landen zoveel mogelijk behouden bleef en wijzigingen evenredig werden verdeeld. Daarnaast werd één belangrijke inhoudelijke wijziging toegevoegd. In de voorlaatste bede *en leid ons niet in bekoring* werd 'bekoring' vervangen omdat die term vandaag vooral geassocieerd wordt met 'aanlokkelijkheid, aantrekkelijkheid of verleiding', wat soms leidt tot een verkeerd begrip. Omdat het Griekse *peirasmos* recent doorgaans vertaald wordt met 'beproeving', opteerde de commissie ook voor deze term. Zowel de Nederlandse als de Vlaamse bisschoppen konden zich vinden in de bede *en breng ons niet in beproeving*. De goedkeuring door de Romeinse Congregatie volgde.

Liturgische teksten wijzigen is een delicate operatie, zeker als het gaat om een kerngebed als het Onzevader. Het zal tijd vragen om de nieuwe versie in de persoonlijke gebedspraktijk te laten binnensijpelen. Zoals de omschakeling van Belgische frank naar euro het gemakkelijkst door kinderen en jongeren werd opgepikt, zo zal het allicht ook gaan met het Onzevader. Nu leren vele kinderen in de lagere school de nieuwe versie van het gebed aan. Maar hoe het Onzevader bekendmaken bij volwassenen?

De bisschoppenconferentie biedt, in samenwerking met Uitgeverij Halewijn, Kerk in Nood en de liturgische centra, enkele hulpmiddelen aan:

- Een kleine gebedskaart met de tekst van het Onzevader wordt gratis op meer dan één miljoen exemplaren verspreid.
- Op www.nieuwonzevader.be vinden koren en voorgangers partituren en

geluidsopnames van de nieuwe toonzetting, die Peter Pieters componeerde. Een nieuwe melodie helpt ongetwijfeld om de nieuwe tekst aan te leren. Je vindt er ook alle praktische informatie, getuigenissen en linken naar plaatselijke initiatieven om het nieuwe kerngebed bekend te maken.

- Uitgeverij Halewijn publiceert de vertaling van een inhoudelijk rijk commentaar bij het Onzevader van de Duitse exegeet Gerhard Lohfink. Met suggesties en vragen om in een leesgroep aan de slag te gaan. Tegelijk verschijnt een beknopte brochure met een eenvoudige catechese over de betekenis van de verschillende beden van het Onzevader, op basis van dit boek.

Vanaf het eerste weekend van de advent, op 26-27 november, wordt in alle liturgische vieringen de nieuwe versie van het Onzevader gebruikt. Het is belangrijk om mensen via plaatselijke informatiekanalen daarop voor te bereiden.

Zullen de genoemde hulpmiddelen voldoende zijn om het nieuwe Onzevader echt ingang te doen vinden? Natuurlijk niet. Ze geven enkel een eerste aanzet. Alles hangt af van de goede wil en de kerkelijke zin van de pastorale verantwoordelijken en gelovigen. Als we het nieuwe Onzevader zien als een probleem of verspilde energie, zal de invoering ervan geen succes worden. Als we het beschouwen als een kans om stil te staan bij de waarde en de betekenis ervan, kan dit ons een frisse kijk bieden op 'het gebed dat Jezus ons gegeven heeft'. Het zou mooi zijn als vele mensen de komende maanden opnieuw of voor het eerst de kracht en de schoonheid van het Onzevader ontdekken. Laten we hiervoor gaan!

Het CCV van ons bisdom organiseert een thema-avond over het nieuwe Onzevader. Meer info op blz. 22.

HET

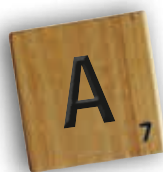
A

B

C

VAN DE PASTORALE EENHEID

In ons bisdom groeien parochies en federaties volop naar pastorale eenheden. Daarbij zijn ook scholen, instellingen en bewegingen betrokken, evenals vele andere plaatsen waar Kerk wordt gevormd. Was de idee van 'pastorale eenheid' enkele jaren geleden een holle term, vandaag begint ze stilaan meer body te krijgen. Toch is het niet altijd voor iedereen even helder welke vlag welke lading dekt. Daarom polste 'Relevant' her en der welke termen mysterieus klinken. Op de diocesane ontmoetingen 'Hallo 2016' kon je woorden die je graag eens verduidelijkt ziet in de ideeënbus droppen. En last but not least ondervinden Marc Van Laere en Ton Jansens, die de vorming van pastorale eenheden begeleiden, geregeld op het terrein dat het wereldje van de pastorale eenheid toch wel een heel eigen jargon hanteert dat soms een woordje uitleg behoeft. Voor 'Relevant' stelden zij een abc van de pastorale eenheid samen.

A

Achtentwintig pastorale eenheden zullen er zijn in 2020 in het bisdom Antwerpen. Hopelijk. Mogelijk. Daarvan werden er ondertussen al negen officieel boven de doopvont gehouden: ze kregen een decreet van onze bisschop. Met een eigen heiligennaam, een beleidsteam, een gekozen zondagskerk en een centraal secretariaat.

B

De **Bruggenbouwer** maakt samen met het team het beleid van de pastorale eenheid. Hij of zij is de eerste verantwoordelijke voor de gemeenschapsopbouw in de pastorale eenheid. Deze opdracht van bruggen bouwen kan binnen het team ook door twee mensen gedeeld worden. Als er een priester deel uitmaakt van het team, wordt hij sowieso de bruggenbouwer.

C

Categoriale pastoraal is een dure term voor alle dienstbaarheid, verkondiging en liturgie in ziekenhuizen, gevangenssen, scholen, woonzorgcentra en andere diverse geloofskernen. Het gaat om alle gelovige en menselijke betrokkenheid van christenen buiten de parochies die tot de territoriale pastoraal gerekend worden. Het is de buitenkans en uitdaging voor de pastorale eenheid dat beide pastorale terreinen elkaar leren kennen en ondersteunen.

D

Het **Decreet** bevestigt met de handtekening van de bisschop dat voormalige federaties een pastorale eenheid werden. Het proces van één tot twee jaar dat hiertoe leidt, krijgt een schriftelijke neerslag in een dossier dat aan de bisschop wordt voorgelegd. Met de decreetgeving door de bisschop gaat de pastorale eenheid officieel van start door de aanstelling van het team in een viering en de hernieuwde mandatering van wie als vrijgestelde in de pastorale eenheid werkzaam is.

E

Eenheid in verscheidenheid is de lijfspreuk van elke pastorale eenheid. Wat goed is, wat leeft, wat hoop geeft, wordt bevestigd. Veelkleurigheid, diversiteit in geloof, manieren van Kerk-zijn, levenservaringen en engagement zijn welkom in de pastorale eenheid. En dat niet alleen 'in principe', maar ook in het echt, concreet. Ook als dat al eens vonken geeft.

F

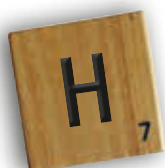
Federatieteams houden op te bestaan bij de start van de pastorale eenheid. De pastorale eenheid is geen fusie van parochies of een federatie XL-verhaal. Het samenwerken van parochie- en geloofskernen, het netwerken, het functioneren van het team en de werkgroepen zijn ingrijpende, verruimende vernieuwingen. Voormalige leden van het federatieteam blijven als groep of individueel hun kennis en vaardigheden verzilveren ten dienste van de pastorale eenheid.

Gemeenschapsopbouw,

financieel en materieel beheer, dienstbaarheid, verkondiging en liturgie zijn de kroondomeinen

waarrond de pastorale eenheid plant, bouwt en werkt voor de toekomst. Het team van de pastorale eenheid heeft voor elk domein een vertegenwoordiger. Elk van deze domeinen heeft ook een werkgroep.

Hoop is een klein meisje tussen Geloof en Liefde in. Het is soms bang, het is zwak, het beeft. Maar het laat soms even zien wat er

mogelijk is. Tussen de Liefde en het Geloof in, wandelt het kleine meisje Hoop met het vertrouwen dat in de pastorale eenheid onze verbondenheid met Jezus van Nazaret en in onze nabijheid met mensen (niet in het minst zwakke, vermoeide, zieke, eenzame mensen) het Rijk Gods groeit.

Ter **Inspiratie** voor de pastorale eenheid gelden de visietekst van de bisschop uit 2012 en de beleidstekst uit 2014.

Daarnaast zijn er ook toelichtingen beschikbaar omtrent deelaspecten zoals de zondagskerk, de samenstelling van het team van de pastorale eenheid, de plaatselijke kerngroep, netwerking en leiderschap. Voor wie het bos tussen de bomen niet meer ziet, is er ook nog het verhaal van de eerste, christelijke gemeenten in Handelingen 2, 41-47.

Jongeren zijn meer dan

welkom in alle pastorale geledingen van ons bisdom. In teams en werkgroepen blijkt het echter steeds moeilijker om twintigers, dertigers en veertigers te betrekken, te verwelkomen en ruimte te geven. De kunst zal er wellicht in bestaan niet louter 'op hen te wachten', maar om hen effectief op te zoeken waar zij leven, spelen, voor hun gezin zorgen, studeren, werken, samenkomen, zich uitleven, zich engageren.

De **Kerk** van morgen is de hoofdbekommernis van het groeiproces naar pastorale eenheid. Om als erfgenamen van een gelovige en menselijke traditie

evengoed 'morgen' in verscheidenheid Jezus en mensen nabij te zijn, zoeken en overwegen wij wat wij willen behoeden, meedragen en doorgeven voor de komende generaties. Zo leren wij uit te spreken of ons voor te stellen en met hand en hart vorm te geven waarvoor wij staan, van Wie wij leven, voor Wie en wie wij leven.

Loslaten is een levenskunst. *Less is more.*

Pastorale eenheid leert ons beter te doen waar we goed in zijn, te vereenvoudigen, te versoberen om te focussen op het wezenlijke van geloven en Kerk-zijn. Ze stimuleert ons om ons met goesting in te zetten waar wij en voor wie wij ertoe doen.

Mensen samenbrengen (te

beginnen met een stuurgroep), een kalender opmaken, inventariseren van alle pastorale werk, nadenken

over team en werkgroepen, bespreken van zondagskerk en centraal secretariaat, het plannen van vormingen, inspraak en overleg en uiteindelijk de redactie van het dossier: dit is het zevenstappenplan dat de belangrijkste fasen markeert in het proces dat leidt tot de decreetgeving van een pastorale eenheid.

Netwerking is het sleutelwoord voor de toekomst van elke pastorale eenheid. Kruisbestuiving,

wederzijdse ondersteuning, samenwerking, aanvulling en versterking zijn enkele synoniemen hiervoor. Het tegendeel van netwerking heet: elk-voor-zich, het-zal-onze-tijd-wel-duren, wat-ik-zelf-doe-doe-ik-beter.

Een **Open avond** of informatiebijeenkomst is doorgaans de start van een bredere bekendmaking van het proces

dat leidt naar pastorale eenheid. Iedereen is welkom op zo'n avond: mensen uit alle geloofskernen, betrokkenen van dichterbij of verderaf, mensen uit parochies, scholen, gemeentebesturen, religieuze gemeenschappen, jeugdbewegingen en noem maar op.

Plaatselijke kerngroep is de nieuwe naam voor het parochieteam. Deze groep is van vitaal belang voor het leven van de pastorale eenheid. Zonder

deze mensen zweeft het team van de pastorale eenheid in de lucht, mét deze mensen is het team en de gehele pastorale eenheid verbonden met het dagelijkse, gelovige leven ter plaatse. Beleidsbeslissingen vertrouwt deze plaatselijke kerngroep meer dan voorheen toe aan het team van de pastorale eenheid.

Quasi ongezien zijn de goede voorbeelden van samenwerking en verstandhouding tussen parochies en de andere geloofskernen. Met

pastorale eenheden willen ze meer en meer aan het licht komen: bemoediging en steun in moeilijke tijden, kennismaking, uitwisseling van goede praktijken, afstemming van het liturgische aanbod, gezamenlijke activiteiten, het coördineren van communicatie.

Ruziën is een energievretende tijdsbesteding, ook in kerkverband. Er zijn genoeg aanleidingen: historische, theologische,

sociale, persoonlijke, economische, territoriale en futiele. In de groei naar pastorale eenheid proberen wij constructief om te gaan met conflicten. Omdat wij lazen over de balk in

eigen oog, over zeven maal zeven keer vergeven, over zusters en broeders in God, over barmhartigheid. Ruziën proberen wij, waar het kan, waar het nodig is, om te buigen tot een vruchtbare tijdsbesteding.

De **Stuurgroep** zijn vijf of meer mensen die samen met een procesbegeleider hun schouders zetten onder het proces dat leidt naar pastorale eenheid.

Deze mensen (niet noodzakelijk de toekomstige leden van het team van de pastorale eenheid) nodigen diverse mensen en groeperingen van alle geloofskernen uit op een open avond. Zij organiseren overleg, zij redigeren het dossier, kortom: zij zetten het denken en werken en leven in gang om te groeien naar de pastorale eenheid.

Het **Team** van de pastorale eenheid bepaalt voor de belangrijkste pastorale domeinen het beleid voor zes jaar, in samenspraak met werkgroepen en met de steun van plaatselijke kerngroepen en diverse geloofskernen. Het team wordt geleid door een bruggenbouwer. Elk pastoraal domein wordt door één man of vrouw in het team vertegenwoordigd.

Uit het verleden onthouden wij hoeveel mensen zich met hart en ziel gegeven hebben aan vormselcatechese, de organisatie van een

bedevaart, het bedienen van sacramenten, het geven van godsdienstlessen, gesprekken met zieken, het vervoer van een oudere naar de zondagsmis, het verzorgen van de bloemen, vele vergaderingen, beleid of gewoon gebed en bezinning of stilte. In de pastorale eenheid gaat dit concrete geloofsverhaal verder. In een zich steeds vernieuwende, snellere, soms bedreigender wereld. Met een Blijde Boodschap voor jong en oud, man en vrouw, vreemdeling, vluchteling, stedeling en dorpsbewoner.

Vrijgestelden en **Vrijwilligers** vormen het hart, de ruggraat, de longen en de handen van de pastorale eenheid. Ze

zijn er om elkaar aan te vullen, te dragen, te inspireren. Zegt het hoofd tegen het hart: 'Ach, jij met je emoties?' Vinden de voeten de linkerhand onhandig? Verwijten de knieën aan de lippen dat ze niet kunnen knielen? Het evenwicht in werkkraft, tijdsengagement, medezeggenschap van vrijgestelden en vrijwilligers is ook in de pastorale eenheid een oefening die tot kunst kan leiden.

© Alex Skim

Eenheid in verscheidenheid. Alleen door samen te werken, geraak je vooruit!

Werkgroepen zijn de steunpilaren en het klankbord voor de leden van het team van de pastorale eenheid. De bijeenkomsten van de werkgroepen zijn het forum voor wat er in de parochie- en geloofskernen van de pastorale eenheid leeft aan hoop, geloof en liefde, aan zorgen, aan inzet.

eXodus levert als Bijbelboek inspiratie om met onze Kerk op weg te gaan en werk te maken van de toekomst met onze Kerk. Zoekend vertrouwensvol de woestijn in, weg van veronderstelde zekerheden en al te vertrouwd verleden, naar het land beloofd door 'Ik zal er zijn'. In ons bisdom hopen wij enerzijds dat deze uittocht geen veertig jaren duren zal, maar beseffen wij tegelijk altijd onderweg te zullen zijn.

Yes, er is ook een concrete ondersteuning voor de omvorming en groei naar pastorale eenheid. Het proces wordt vanuit het bisdom begeleid door twee coördinatoren en twintig procesbegeleiders. Ter plaatse engageren deze laatsten zich in de stuurgroep van bij de start van het proces tot twee jaar na het decreet.

© Paul Hermans

In de **Zondagskerk** kunnen alle gelovigen op een afgesproken uur eucharistie vieren als gelovigen en zorgdragers van de pastorale eenheid. Iedereen, in het bijzonder wie een concrete taak heeft binnen de pastorale eenheid, is er verwacht en welkom.

Marc Van Laere

De kerk liep vol tijdens de aanstellingsviering van de Pastorale Eenheid Sint-Franciscus in Hoogstraten op 10 april.

DE KUNST OM TE DELEGEREN

NIEUWE NOTA OVER
'HET AANSPREEKPUNT IN DE PAROCHIEKERN'

© Johan Govaerts

Ton Jansens

De jaarlijkse spiritualiteitsavond met de Plaatselijke Contactpersonen op 14 juni stond in het teken van barmhartigheid. Dertig deelnemers laafden zich er aan het themaboek 'Een regenboog van solidariteit' over de veertien werken van barmhartigheid, (Mieke Kerckhof, Brugge, 2002, heruitgegeven in 2016). Ze kregen meteen ook een voorsmaakje van de gloednieuwe tekst over 'Het aanspreekpunt in de parochiekern' die door Ton Jansens werd voorgesteld. 'Relevant' was erbij en luisterde mee.

Johan Govaerts

Ton Jansens, coördinator pastorale eenheden, verheugde zich over de talrijke opkomst: "Ik ben blij dat jullie met zovelen naar hier gekomen zijn. Hartelijk dank voor jullie verregaande pastorale inzet!" Vervolgens lichtte hij de – op dat moment nog voorlopige – nieuwe tekst over het aanspreekpunt in de parochiekern toe. Hij citeert: "Het aanspreekpunt in een parochiekern is een persoon (vrijwilliger) die als lid van de plaatselijke kerngroep het concrete contact behartigt voor de parochiekern." Ton benadrukt dat het altijd om luisterbereide mensen gaat die een contactpunt bemannen of iemand bevrouwen.

De tekst beschrijft eigenschappen die de huidige plaatselijke contactpersonen goed herkennen. Ton somt ze op: "Je moet goede contacten kunnen leggen met mensen, aanspreekbaar zijn, een luisterend oor en hart zijn voor de mens, die

contact opneemt omdat de nood aan een dieper of 'pastoraal' contact dikwijls niet ver weg is, en voldoende discreet kunnen zijn." Tegelijk moet een aanspreekpunt er zich voor hoeden alles naar zich toe te trekken. "Hij/zij plaatst zich loyaal mee in een beweging om zoveel mogelijk de onderlinge samenwerking en medeverantwoordelijkheid van allen te bevorderen", aldus de tekst. "Hij/zij zal de kunst verstaan om zelf taken uit het eigen takenpakket te delegeren aan andere vrijwilligers. Ton wijst ook op het belang van de 'inworteling' van een aanspreekpunt: "Hij/zij handhaaft een loyale opstelling met de pastorale eenheid, het dekenaat en het bisdom." Dit impliceert ook "zorg dragen voor eigen vorming en spiritualiteit."

Bij wijze van samenvatting zet Ton de vijf taken van het plaatselijk aanspreekpunt op een rij:

1. *lidmaatschap van de plaatselijke kerngroep:* noden signaleren, informatie doorgeven, opdrachten verder behartigen;
2. *contacten op regelmatige basis met de pastoraal verantwoordelijken van de pastorale eenheid:* informatie uitwisselen en noden signaleren;
3. *plaatselijke permanentiedienst:* indien dit in overleg met het team van de pastorale eenheid en de plaatselijke kerngroep opdoet wordt geacht; deze dienst uitbouwen, in medewerk(st)ers voorzien, ervoor zorgen dat aanvragen e.d. opgevolgd worden, post verdelen, doorverwijzen, oproepen bij de juiste persoon brengen, samenwerking uitbouwen met het secretariaat;
4. *contactwerk naar werkgroepen en bewegingen:* minimaal op de hoogte zijn van belangrijke afspraken om goed te kunnen doorverwijzen, noden signaleren, post bezorgen, informatie bezorgen aan parochieblad e.d.;

5. *dekenaat:* deelnemen aan het gezamenlijke overleg, zeker waar plaatselijke kerngroepen (parochiekernen en geloofskernen) en dekenale contactpersonen verwacht worden, contact met de deken en met andere geloofskernen.

Vervolgens getuigden vier contactpersonen uit twee reeds actieve Pastorale Eenheden over hun ervaring, wat bij de deelnemers een unanieme reactie uitlokte: "Wij zijn geen punt, maar een persoon!" Waarop een andere contactpersoon oppert: "Laat ons creatief op zoek gaan naar een nieuwe naam!" Een derde deelnemer merkt op: "Het is mooi om te praten over delegeren, maar ik slaag er amper in om m'n gsm-nummer door te geven om twee weken met vakantie te kunnen gaan!" Een vrouw die al geruime tijd plaatselijk contactpersoon is, reikt meteen een oplossing aan uit haar dagelijkse praktijk: "Als wij een tijdje onbereikbaar zijn, wordt onze gsm doorgeschakeld naar het secretariaat van de Pastorale Eenheid!" Samenwerking biedt blijkbaar toch hoop op vermindering van de werklast ...

De slotzang *Sta gelovig in het leven (Zingt Jubilate 755)* rondde deze geslaagde spiritualiteits- en infoavond af met de oproep: "Durf te dienen alle dagen, durf de last met anderen dragen, durf te luisteren met je hart. Laat de Heer jouw weg verlichten, laat zijn boodschap jou berichten dat zijn komst jouw toekomst is."

De nota *Het Aanspreekpunt in de parochiekern* bestaat uit twee A4-pagina's en kan gedownload worden op onze site www.relevant-bisdomantwerpen.be.

GROEP IN DE KIJKER

KOBA, GEINSPIREERD EN INSPIREREND ONDERWIJS,
KLAAR VOOR DE TOEKOMST

*Per 1 januari 2016 werd de DIM-familie van ons bisdom geherstructureerd en gaat ze als Katholiek Onderwijs Bisdom Antwerpen of kortweg KOBA door het leven. **KOBA wil meer zijn dan een letterwoord. Het wil een duidelijke vlag zijn voor de passie en de inzet van de zesduizend personeelsleden op ondertussen 130 scholen verspreid over ons bisdom. Het wil een eenheid zijn met oog voor verscheidenheid. Het is meer dan een overkoepelende structuur. Het schenkt aandacht aan wat regionaal leeft en biedt de leden de mogelijkheid om afhankelijk van de lokale noden andere accenten te leggen.***

Louis Vervoort
Afgevaardigd bestuurder KOBA

Tot voor kort waren de Diocesane Inrichtende Machten (kortweg DIM) één van de grote schoolbesturen in het bisdom Antwerpen. In 2015 telde de DIM-familie verspreid over ons bisdom 125 scholen, elk met een eigen opvoedingsproject binnen het ruimer DIM-referentiekader dat geïnspireerd is op het leven van Jezus. Tot 2015 had de groep een centraal bestuur en een centraal secretariaat voor ondersteuning van de schooldirecties. Maar de samenleving verandert en dat merk je snel op elke school. Scholen worden overrompeld door almaar meer reglementeringen over brandveiligheid, voedselveiligheid, overheidsopdrachten,

bouwvoorschriften en financieel beheer bovenop de specifieke onderwijsreglementeringen, met complexe programmatieregels, een eigen personeelsstatuut met een specifiek evaluatiekader en een veranderende leerlingpopulatie. Bovendien staat er een onderwijshervorming op stapel en wordt van schoolbesturen meer slagkracht verwacht. Kortom, anno 2016 zijn de uitdagingen voor het onderwijsveld en de schoolbesturen niet min.

Om hierop antwoord te bieden en om te anticiperen op de wens van de overheid om meer daadkracht bij de schoolbesturen werd beslist om de DIM-familie te herstructureren met ingang van 1 januari 2016. Bij een nieuwe structuur hoort een nieuwe naam: Katholiek Onderwijs Bisdom Antwerpen of kortweg KOBA. Samen met de naamswijziging werden negen regionale vzw-schoolbesturen gevormd, elk met een eigen regionale raad van bestuur waarin expertise van zowel binnen als buiten het onderwijs vertegenwoordigd is. Deze vzw-schoolbesturen vormen samen met de vzw bisdom Antwerpen de koepelvzw KOBA. Het bisdom Antwerpen is eveneens in elk regionaal schoolbestuur vertegenwoordigd.

KOBA staat garant voor de verankering van de katholieke identiteit en wil de regionale schoolbesturen en hun scholen inspireren: de koepel behartigt de onderlinge verbondenheid en solidariteit tussen de regionale besturen en organiseert vormingsmomenten voor de directies. KOBA ondersteunt de regionale schoolbesturen en hun scholen eveneens in hun dagelijkse werking. Vanuit de jarenlange ervaring die de medewerkers van het centrale secretariaat opgebouwd hebben, was gebleken welke aspecten in de toekomst best centraal en welke beter regionaal opgevolgd kunnen worden. Die aanwezige ervaring wordt in de nieuwe structuur gedeeld met extra nieuwe

medewerkers op regionaal vlak. Mede dankzij hen kunnen scholen rekenen op

- snellere en meer ondersteuning op vlak van bouwdoSSIERS, boekhouding, personeelsadministratie, preventie;
- expertise op vele vlakken;
- het eventueel ontwikkelen van gezamenlijke initiatieven;
- ondersteuning bij de implementatie van het referentiekader voor het eigen opvoedingsproject van de school.

Door een aantal administratieve en tijdrovende taken op regionaal niveau te organiseren, krijgt de schooldirectie opnieuw meer tijd om zich met haar kerntaak op pedagogisch-didactisch vlak bezig te houden: leerkrachten laten onderwijzen en leerlingen laten leren. Er komt ook meer ruimte om een actiever personeelsbeleid te voeren. Uiteindelijk hebben alle schoolparticipanten baat bij een doelmatig, transparant en professioneel bestuur.

Essentieel in de KOBA-visie is dat scholen hun eigen karakter behouden. Elke school is immers uniek. Elke school heeft een specifieke context en elk schoolteam heeft een eigen dynamiek, waarmee respectvol dient omgegaan te worden. Onze scholen kunnen blijven rekenen op een grote autonomie in de uitwerking van hun pedagogisch project en de besteding van hun werkingsmiddelen. In het kader van een grotere professionalisering van schoolbesturen en een sterk katholiek schoolbestuur dat regionaal verankerd is, staan onze regionale schoolbesturen open voor dialoog en een bestuurlijke samenwerking met andere schoolbesturen, in respect voor de eigenheid van elke school.

Meer info: www.kobavzw.be

ESTAFETTE

EEN MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Edmund Dass Savarimuthu kwam 'hallo' zeggen op de diocesane ontmoetingen in Malle.

Oktober is missiemaand. Trokken jarenlang heel wat zusters, paters en priesters van bij ons als missionaris naar de derde wereld, vandaag is de situatie omgekeerd.

Edmund Dass Savarimuthu liet India achter zich om priester te worden in ons bisdom.

“

Ilse Van Halst

Edmund Dass Savarimuthu is inmiddels bijna een jaar in ons land. Hij is opgenomen in de pastoresploeg van de pastorale eenheid De Heilige Apostelen in Balen-Mol en woont in de pastorij van Wezel. De prille dertiger is een Herald of Good News en straalt dit ook uit. Om dit nieuws te brengen, studeert hij op een intensieve manier Nederlands. Ondertussen zet hij zijn eerste verkennende stappen in het pastorale werk van zijn regio. “God geeft me kracht voor mijn taak”, weet hij.

Geboren en getogen in een katholiek nest in het zuiden van India kwam hij op school in contact met vertegenwoordigers van verschillende congregaties. Zo leerde Edmund de Heralds of Good News kennen, een missionaire beweging van apostolisch leven in 1984 in India opgericht en in 1999 erkend door het Vaticaan als instituut van pauselijk recht. “Heralds getuigden hoe ze in Papoea-Nieuw-Guinea en Tanzania contact leggen met mensen die God niet kennen, in hun midden als priester het leven van Jezus voorleven en het Woord van God verkondigen. Dat wilde ik ook doen.”

Na twee jaar als priester gewerkt te hebben in parochies in het zuiden van India, werd hij uitgestuurd naar een regio ruim achthonderd

kilometer verderop. “Ik werd missionaris in eigen land, in een streek met een andere cultuur en een andere taal”, vertelt hij met de glimlach. Daarna zou hij naar Duitsland gezonden worden. Hij was al volop Duits aan het leren toen zijn overste hem informeerde dat hij in Antwerpen nodig was. Geen probleem voor Edmund: “Als leuze bij mijn priesterwijding in 2009 koos ik het vers ‘Ik kan alles aan dankzij Hem die mij kracht geeft’ (Filippenzen 4, 13). Welke taak Hij me ook geeft, als God me dat vraagt, zal Hij me ook de nodige kracht geven om ze tot een goed einde te brengen.”

Makkelijk was het evenwel niet. “Toen ik in Zaventem landde, vond ik het hier koud. Alles was anders. Ik had geen enkel referentiepunt meer. Het overweldigde me”, blikt Edmund terug. “Met de tijd en met de steun van behulpzame priesters en warme gelovigen paste hij zich beetje bij beetje aan.” Toch blijven sommige zaken vreemd in de ogen van Edmund. “Ik ontmoet heel wat mensen die zich katholiek noemen, maar ik zie het niet. In India leven christenen, hindu’s en moslims door elkaar, maar je kunt hen identificeren aan hun manier van leven. Hier is dat verwarrend. Mensen zeggen dat ze christen zijn, maar gaan niet naar de mis en hebben een eigen levensfilosofie.”

Het valt Edmund ook op dat er erg weinig jongeren naar de kerk gaan. “Dat is des te opmerkelijker omdat zij wel tal van sociale en humanitaire activiteiten op touw zetten. Daaruit leid ik af dat de christelijke waarden niet dood zijn, maar in hen sluimeren. Ook al zeggen ze dat ze niet geloven, in hun leven doen ze wel wat Jezus van mensen vraagt.”

Het Woord van God hier verkondigen zal tijd vragen, beseft Edmund. “Eerst moet ik de mentaliteit van de Vlaming en zijn manier van leven begrijpen. Ik moet in het ritme van

deze westerse samenleving leren stappen.” Momenteel volgt hij volop lessen cultuur, taal en liturgie, en maakt hij zich het reilen en zeilen van het Vlaamse parochieleven eigen. “Het is niet zo dat ik als missionaris hier eens zal komen vertellen hoe het moet. Dat werkt niet. Het zal een langzaam proces zijn, maar ik geloof erin.”

Missionarissen in de westerse wereld vandaag hebben het volgens Edmund wel moeilijker dan hun voorgangers die naar het Zuiden trokken. “Zij kwamen in streken en dorpen terecht waar niemand van Christus gehoord had en begonnen van nul. Hier kent iedereen Christus al. Hier moet je mensen zo’n attractief voorbeeld geven dat ze zin krijgen om zoals Hem te leven. Dat is moeilijker.” Maar de Herald of Good News is vol vertrouwen: “Ik ben ervan overtuigd dat secularisatie niet het laatste woord heeft. Materialisme blijft mensen niet gelukkig maken. Zodra ze dat inzien en zich realiseren dat alleen God het volle geluk kan geven, zullen ze de weg naar het geloof terugvinden.”

”

De Missio-campagne sluit aan bij het Jaar van de Barmhartigheid en schuift barmhartigheid naar voren als een basishouding die mensen en God samenbrengt. Gastland is Nigeria, waar de Kerk allerlei projecten opzet ten voordele van mensen in armoede en jongeren. Op 21 september om 20 uur spreken drie Nigeriaanse gasten in Jeugdhuis Jazaki, Palingstraat 20 in Puurs. Op Missiezondag 23 oktober gaat er in de vieringen bijzondere aandacht naar verbondenheid en solidariteit wereldwijd. De opbrengst van de collectes gaat naar Missio voor lokale projecten van de wereldkerk.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMINGEN

Peter **Keersmaekers**, diaken van ons bisdom, werd per 18 april 2016 benoemd tot pastoraal ziekenhuiswerker in het Heilig Hartziekenhuis te Lier, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Jozef **Van Reusel**, priester van ons bisdom, werd per 1 juli 2016 benoemd tot parochievicaris in Antwerpen-Wilrijk, Sint-Jan Evangelist, Valaar, voor een periode van zes jaar.

OVERLIJDEN

Op zondag 12 juni 2016 overleed in Antwerpen-Wilrijk Guido **Wauters**, voormalig pastoor in Antwerpen-Hoboken, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte. Hij werd geboren in Antwerpen-Berchem op 7 juni 1930 en tot priester gewijd op 17 april 1955.

Op zaterdag 18 juni 2016 overleed in Turnhout Jozef **Van Looveren**, voormalig pastoor in Vosselaar, Onze-Lieve-Vrouw. Hij werd geboren in Loenhout op 19 maart 1942 en tot priester gewijd op 20 juni 1969.

Op zondag 3 juli 2016 overleed in Antwerpen Karel **Matheussen**, emeritus kanunnik, voormalig bisschoppelijk vicaris voor de religieuzen en voormalig rector van de zwart-zusters-augustinessen in Antwerpen. Hij werd geboren in Oevel op 3 mei 1928 en tot priester gewijd op 12 april 1953.

STOPZETTINGEN

Marc **Decroos**, norbertijn van Tongerlo, nam per 1 juli 2016 ontslag als pastoor in Herselt, Sint-Hubertus, *Ramsel*; Herselt, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen, *Bergom*; Herselt, Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-Ontvangen, *Blauberg*; Herselt, Sint-Servatius; Hulshout, Sint-Adriaan, *Houtvenne*; Hulshout, Sint-Mattheus; Hulshout, Sint-Michiel, *Westmeerbeek*; Westerlo, Sint-Carolus Borromeus, *Heultje*; Westerlo, Sint-Lambertus; Westerlo, Sint-Michiel, *Oevel*; Westerlo, Sint-Niklaas, *Zoerle-Parwijs*; Westerlo, Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking, *Oosterwijk* en Westerlo, Onze-Lieve-Vrouw, *Voortkapel*.

Bernardus **Bernard De Kerf**, permanent diaken, nam per 1 juli 2016 ontslag als diaken in Antwerpen-Wilrijk, Sint-Jan Evangelist, *Valaar*.

Dominiek **Lootens** nam per 1 juli 2016 ontslag als pastoraal verantwoordelijke van Caritas Antwerpen (DNGW).

Josée **Rombouts**, pastoraal werkster, nam per 1 juli 2016 ontslag als parochieassistente in Antwerpen-Deurne, Sint-Jozef.

Benedicte **Van Den Heule**, pastoraal werkster, nam per 1 juli 2016 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in het AZ Sint-Jozef in Malle.

Aloïs **Willemsen**, redemptorist, nam per 1 juli 2016 ontslag als pastoor in Essen, Sint-Pieter, *Hoek* en kapelaan in Essen, De Verrezen Heer, *Heikant*.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerk(st)ers van harte te danken.

JAARBOEK BISDOM ANTWERPEN

EDITIE 2017

Begin januari verschijnt het nieuwe jaarboek van het bisdom Antwerpen. We willen de gegevens van elke medewerker en organisatie zo juist mogelijk meegeven. Dat maakt het makkelijker om elkaar te contacteren. Daarom vragen we je om je gegevens in de vorige editie na te kijken en **correcties en aanvullingen** (van bijvoorbeeld adres, telefoon, gsm, e-mailadres, benamingen van instellingen, verschuivingen van functies, e.d.) door te geven aan het secretariaat. Dit kan tot uiterlijk vrijdag **14 oktober 2015** (bij voorkeur per e-mail: secretariaat@bisdomantwerpen.be).

Om het jaarboek te bestellen, kan je terecht bij Uitgeverij Halewijn. In *Relevant* november 2016 zal je een bestelformulier vinden.

Kathleen Verbergh, Secretariaat Bisdom Antwerpen

Foto's: © Maritha Hoffenkamp

Sinds kort staat er in de bibliotheek van het TPC een lange witte tafel met stoelen rondom, klaar om jullie te ontmoeten. Of beter gezegd: klaar om jullie elkaar te laten ontmoeten. Vlakbij grote stands vol met boeken over praktische pastorale zaken. Voor pastores én vrijwilligers kan de vernieuwde bibliotheek van het TPC zo een goede en toegankelijke vergader- en werkplek zijn. Nieuwsgierig? Kom snel een kijkje nemen.

COMMUNICEREN IN HET JAAR VAN BARMHARTIGHEID

“Het Heilig Jaar van de Barmhartigheid nodigt ons allen uit om na te denken over de relatie tussen communicatie en barmhartigheid”, schrijft paus Franciscus in zijn boodschap ter gelegenheid van Mediazondag 2016 dat wij vieren op 24 en 25 september. “Wat we zeggen en hoe we het zeggen, elk van onze woorden en gebaren, moet uitdrukking zijn van Gods medeleven, tederheid en vergeving voor allen. Liefde is in wezen communicatie; ze leidt tot openheid en delen. Als ons hart en onze daden geïnspireerd worden door naastenliefde, door goddelijke liefde, zal onze communicatie door Gods eigen kracht geraakt worden.”

Sinds begin 2016 is het compleet vernieuwde Kerknet als portaalwebsite van de katholieke Kerk in Vlaanderen online. De voorbije maanden hebben al heel wat parochies,

dekenaten en andere organisaties een microsite aangemaakt en zich op die manier in het Kerknetportaal geïntegreerd. Om hen te helpen om digitale en sociale media doeltreffend in te zetten, werkt het CCV een vormingstraject uit op maat van de (nieuwe) territoriale eenheden in samenwerking met *Kerk & Leven*, Kerknet en de bisdommen.

Sinds juli beschikt Kerknet over een adresboek: een up-to-date en gebruiksvriendelijk instrument waarmee (bezoekers snel en accuraat de contactgegevens kunnen vinden van de verantwoordelijken van parochies en federaties over pastorale eenheden of zones tot dekenaten. Ook kerkverbonden organisaties worden in het overzicht opgenomen. Binnenkort zal de vieringenzoeker, een ander nieuwe tool op Kerknet, een antwoord bieden

op de praktische vraag “Waar kan ik wanneer een eucharistie- of gebedsviering bijwonen?” In een eerste fase zal je via de zoekmachine de weekendvieringen in Vlaanderen kunnen opzoeken, later ook de vieringen in de week.

Op Mediazondag, 24 en 25 september, is de collecte in de eucharistie- en gebedsvieringen in alle Vlaamse parochies bestemd voor de media-initiatieven van de Vlaamse bisschoppen en voor de aanwezigheid van de Vlaamse kerkgemeenschap in de media. Giften zijn welkom op het rekeningnummer BE14 4350 2962 4183 met vermelding van ‘Mediazondag 2016’.

© Ilse Van Halst

Zin in zoet?

Bavaroijs, fruitsla of tiramisu ... Het zijn desserts waarvan we allen graag smullen. Maar ken je Kenafeh, Basboesa of Baklave, mierzoete desserts op een islamitische feestdis, of Rugelach-koekjes met kaneel en walnoot of Oznei Haman, een Joodse lekkernij? Op woensdagnamiddag 16 november (14-17 uur) kan je ervan proeven. Dan nodigt het vicariaat Antwerpen je uit op een interreligieus dessertbuffet in het kader van de Week van de Religies en Levensbeschouwingen. In samenwerking met sociale werkplaats Werkvormm en met steun van een reeks levensbeschouwelijke groepen voorziet het vicariaat gebak en zoetigheid uit verschillende culturen. Plaats: De Studio, Mechelseplein, Antwerpen. De desserts worden gratis aangeboden. In de cafetaria kan je tegen betaling koffie, thee of iets fris drinken.

© Johan Govaerts

PASTORES VOOR ONZE LOKALE KERK

Vernieuwing van de Opleiding Pastoraal Handelen

Er zijn heel wat en heel snelle veranderingen aan de gang in onze samenleving. In die samenleving willen wij als kerkgemeenschap de bevrijdende boodschap van Jezus Christus laten klinken, vieren en beleven. Bijgevolg zullen pastorale structuren, initiatieven en opties ook niet meer dezelfde kunnen zijn als enkele decennia geleden. Ook in onze kerkgemeenschap verandert heel wat. Zowel de aanblik als de binnenkant van onze lokale Kerk zullen er morgen anders uitzien dan vandaag. Getuige daarvan de visietekst van ons bisdom *Een houtskoolvuur met vis erop en brood* en ook de beleidstekst *De pastorale eenheid in het Bisdom Antwerpen*. Voor die kerkgemeenschap in evolutie blijft de Opleiding Pastoraal Handelen pastorale werk(st)ers en diakens vormen.

De voorbije jaren is de Opleiding Pastoraal Handelen, die verschillende decennia in de vorming van pastorale werk(st)ers en diakens voorzag, geëvalueerd en herwerkt. Door te vernieuwen wil de opleiding toekomstige pastores nog beter voorbereiden op het pastoraal werk in een veranderende Kerk en samenleving in ons bisdom. De opleiding heeft als opdracht pastores te vormen voor een levensnabije, dienstbare en missionaire Kerk. Uitgangspunt in de vernieuwde opleiding is de persoon van de pastor met zijn of haar inzichten, geloof en spiritualiteit, houdingen, vaardigheden en kerkbetrokkenheid. Met deze persoon willen we in de opleiding aan de slag gaan om er een pastorale beroepskracht van te maken die zich gedreven engageert in en vanuit de lokale kerkgemeenschap. Door zijn of haar pastoraal werk zal de pastor mensen, bij voorkeur armen en kleinen, nabij zijn en Gods Rijk onder ons meer en beter zichtbaar aanwezig brengen. Om dit zo goed mogelijk te

bereiken, zullen we de opleiding zo organiseren dat voortdurend een verbinding wordt gemaakt tussen vier essentiële polen: context – persoon – theorie – beroepspraktijk.

Hoe gaat dit concreet in zijn werk?

Gedurende twee jaar worden in samenwerking met het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen een zestigtal zaterdagvoormiddagen ingericht waarin de vier pijlers van Kerk-zijn – gemeenschapsopbouw, verkondiging, diaconie en liturgie – breedvoerig en multidisciplinair worden uitgewerkt. Dit is een inhoudelijke input waarin enerzijds algemene inzichten en bijzondere beleidslijnen van onze lokale Kerk worden verdiept en anderzijds ook gewerkt wordt aan de persoonlijke integratie van deze input door de pastores in opleiding.

Daarnaast blijven in de vernieuwde opleiding de werkbegeleiding of de stage in een bepaald pastoraal veld en de bijhorende begeleiding en supervisie, zowel individueel als in groep, een belangrijke leerlijn. Over de twee jaren gespreid loopt een kandidaat zevenhonderd uur stage. Stage of werkbegeleiding zijn vormen van 'levend leren' die het samengaan van persoonsgroei, geloofsgroei en professionele groei sterk bevorderen.

Jaarlijks worden ook twee weekends ingericht waarin nu eens kennismaking of groepsvorming en dan weer spiritualiteit en identiteit van de pastor centraal staan. Tijdens het hele opleidingstraject wordt ook persoonlijke en geestelijke begeleiding aangeboden.

De Opleiding Pastoraal Handelen wordt aangestuurd door een staf waarin nu volgende

Thema-avonden voor catechisten

Parochieverantwoordelijken én catechisten uit alle sectoren zijn van harte welkom op twee thema-avonden over de uitdagingen van de catechese vandaag en het Onzevader.

- Catechese, liturgie en gemeenschap: Met 'inwijden' en 'ingroeien' als sleutelwoorden ontdek je een nieuwe visie over catechese, liturgie en gemeenschap. Dit binnen het perspectief van de groeiende pastorale eenheid als netwerk van 'plekken' waar ingroei beleefd kan worden. Hierbij gaan we ook in op concrete zorgvragen ter zake. Datum: 12 oktober.
- Het Onzevader in de catechese: De nieuwe eenheidstekst met melodie van het Onzevader vormt een uitgelezen aanleiding om de catechetische kansen van dit gebed voor jong en oud te (her)ontdekken. Voor doopouders en catechisten biedt de tekst een gelovig houvast, voor kinderen bieden methodieken een drempelverlagende toegang. Datum: 14 december.

Locatie: Catechetische Dienst, Hoeveke, Vorselaar

Begeleiding: Johan Govaerts

Kostprijs: 8 euro per avond (je ontvangt desgewenst een betaalbewijs)

Inschrijven (ten laatste acht werkdagen vooraf) via e-mail antwerpen@ccv.be of 03 287 35 83.

mensen participeren: vicaris Bruno Aerts, Norbert Wauters, Martha Hoffenkamp, Inge Schellekens en Peter Houleberghs. Anderen kunnen nog worden uitgenodigd om mee hun schouders te zetten onder deze boeiende onderneming om pastores op te leiden voor het heden en de toekomst van onze lokale Kerk.

Peter Houleberghs

Coördinator Opleiding Pastoraal Handelen

DOORKIJK

BEZINNING

© Mark Walker

SOMS IS GELOVEN WANDELEN IN HET DUISTER

“

*In een nacht, aardedonker (Sint-Jan van het Kruis)
(Marcus 9, 37).*

”

Neem nu de afgelopen maanden: plots moet je in La Réunion bij de dokter verschijnen, en die stuurt je onverbiddelijk terug naar huis ‘à cause d’un possible cancer’. Dus geen straffe verhalen meer met een exotisch kantje. In plaats daarvan maanden wachten op resultaten van onderzoeken en controles na operaties. Het was een vormingsjaar zoals ik het kreeg, niet zoals ik het wilde.

Ook al ben ik nu voor negentig procent weer de oude, het spreekt vanzelf dat deze episode zijn sporen heeft nagelaten, ook spiritueel. Na de lange retraite voelde ik me nog als een klaterend beekje van genade. Nu was er alleen een stroom van stilstaande zwarte modder, hunkerend naar God als ‘een dor en dorstig land zonder water’, naar de bekende psalm 63 (vers 1). Hoe ga je daarmee om?

Ik heb het niet over een psychologische depressie, maar ik wil een paar praktische tips meegeven voor wanneer – ondanks onze goede bedoelingen – het geloof smaak- en zinloos lijkt. Dat is een normale evolutie van het geestelijk leven. Het ‘gebeurt’ gewoon, soms geholpen door omstandigheden. Sint-Jan van het Kruis, bijvoorbeeld, heeft het over de ‘donkere nacht van de ziel’: het geestelijk leven evolueert in die zin dat alle voelbaar plezier van het bidden verdwijnt. God onttrekt zich aan het zicht.

Eerst gaat het er dus om de duisternis te aanvaarden. Het hoeft niet altijd leuk te zijn. Het zou fijn zijn als het zo was, maar een *high* blijft niet duren, ook niet in het geloof. God aanvaarden in het duister, Hem aanvaarden *als* duisternis, is een teken van geestelijke groei. Hij gaat mijn verstand te boven en ik begrijp niet waar Hij mij naartoe leidt, – zoals de donkere wolk die het volk van Israël voorafgaat: aan de éne kant duisternis, aan de andere kant een vuurzuil die de nacht verlicht (Exodus 14, 20) – maar het is goed zo.

Ik heb er steun aan gehad die duisternis uit te drukken, niet alleen met woorden, maar ook met symbolen: in het donker bidden, bijvoorbeeld, terwijl stiltejes in de verte een godslamp brandt. Hij was er en ik blijf hem trouw.

Ignatius van Loyola ziet in dit soort ‘duistere’ troosteloosheid ook een teken van hoop: wat er ook gebeurt, hoe diep je je ook voelt wegzakken, er is nog voldoende genade over. Het betekent niet dat je niet groeit in het geloof. God blijft met je bezig. Dat is ook één van die grote geestelijke lessen wanneer je innerlijke bron opdroogt: wij bewerken ons heil niet, het is God die iets met je doet, wij scheppen alleen de omstandigheden waarin Hij aan de slag kan. Teresa van Avila spreekt van God als de tuinman die in ons aan het werk gaat. Een medebroeder merkte daarbij ooit half-serieus op dat wij alleen maar de mest moeten aandragen.

We kennen de voorbeelden van moeder Teresa en Theresia van Lisieux. Zij verloren jarenlang elk tastbaar gevoel voor God, maar werden toch grote heiligen.

Daarbij schenk ik ook niet te veel aandacht aan de demon die je naar beneden trekt. Niet te veel zwelgen in negativisme zoals je zo vaak in onze cultuur ziet. Het heft het duister misschien niet direct op, maar je geeft er een grens aan: ‘Tot hier en niet verder. Ik laat me niet door jou verzwelgen. Ik ben niet bang van jou. Ik stel niet in vraag wat God als zijn wil te kennen heeft gegeven.’ Ik trek de grens samen met de psalmist, ook al volgt mijn hart misschien niet direct zijn woorden: ‘U bent altijd mijn hulp geweest, ik juichte in de schaduw van uw vleugels’ (Psalm 63,7).

Walter Ceyskens

*priester in de Sociëteit van Jezus
www.jezuieten.org en www.tertianship.eu.*

Walter Ceyskens

FEEST VAN GELOOF EN ONTMOETING

SFEERBEELD VAN DE WERELDJONGERENDAGEN IN KRAKAU

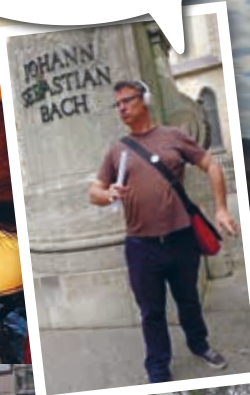
“Het waren de mooiste twee weken van mijn leven!”

Ook de begeleiders hadden er zin in. Uitkijken naar onze paus tijdens de slotwake op Campus Misericordia.

Waar kan Bart Paepen ons beter over Bach vertellen dan in en voor de Thomaskirche in Leipzig?

De slotviering: “Ik ben zo dankbaar dat ik deze ongelooflijke ervaring kon meemaken!”

Ruimte voor spontane dansmuzes!

De openingsviering: Katholiek zijn is allemaal dezelfde poncho dragen in de regen.

Info: Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen, ijdanwerpen@ijd.be of 03 454 11 44.

JONGERENKATERN

ZOMERSE JEP!-BEATS ZINDEREN NA

Terug thuis na een FANTASTISCH kamp!!
Het JEP! - gevoel drijft ons voort! ...
New friends were made, good friends
became better friends and best friends
had the time of their life.

Robbe Siebens: 😊 Eindelijk volledig bijgeslapen van een te gek tweede JEP! Mannen en vrouwen, het was weer geweldig! Tot volgend jaar!

Lynn Janssen: 't Bisnummer aan de top, niemand kan er tegen op!

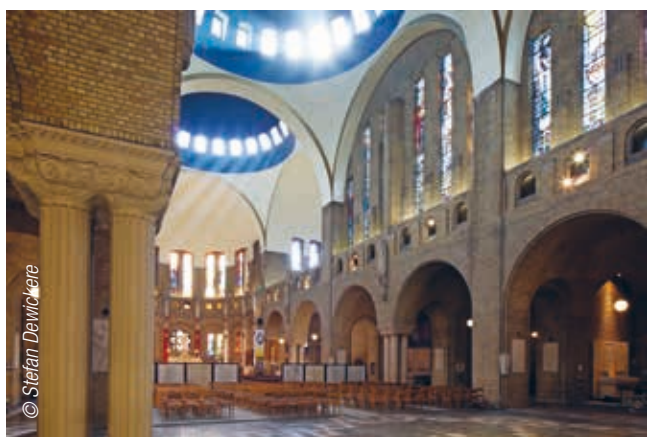
Bianca Verstricht: 😞 Lunch op 't werk is niet hetzelfde zonder mijn mede-Harry's.

Kelly Metdepenningen: JEP! Het was weer fantastisch. Dank je wel, Harry's voor een heerlijke week. Jullie zijn echte schatjes van patatjes!

Nathalie Lafere: Geniet nog even na van een fantastisch JEP! Wat was het fijn zoveel vrienden terug te zien, zoveel bij te leren, zoveel lachende gezichten te zien en zoveel mooie, zalige momenten mee te maken!

Steven Goris: 😊 Vandaag uitgeslapen van een geweldig kamp. Bedankt aan iedereen die erbij was. Het was een editie om nooit te vergeten!

WAS JIJ ERBIJ?

De Kristus-Koningkerk in Antwerpen straalt als nooit tevoren na een grondige restauratie. Redenen genoeg om ze te bezoeken op Open Monumentendag op 11 september. De koepels werden hersteld en kregen hun originele kleur terug en de dakbedekking werd vervangen. Ook het orgel kreeg een grondige onderhoudsbeurt. Dit is het grootste elektro-pneumatisch Johannes Klaisorgel van Vlaanderen met meer dan 5.500 pijpen. De kerk (tussen de Jan Van Rijswijcklaan en de Jan de Voslei in Antwerpen) werd gebouwd tussen 1928 en 1930 naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling van 1930. Architect Jos Smolderen liet zich inspireren door de Romaans-Byzantijnse stijl. Op Open Monumentendag kun je een rondleiding volgen over het Klaisorgel of over de glas-in-loodramen. Voor kinderen worden er speciale activiteiten georganiseerd: ze kunnen zelf een orgel in elkaar steken of kunnen een familiezoektocht doen.

“Gaan we nog niet naar huis?” Ook vroeger trokken jengelende kinderen aan mama’s rokken in de kerk als het wat te lang duurde. Dat en nog veel meer ontdek je nog tot 16 oktober op de eeuwenoude architectuurschilderijen in het Museum Mayer van den Bergh in Antwerpen. De tentoonstelling ‘goddelijke interieurs’ leidt je letterlijk en figuurlijk binnen in de Antwerpse gebedshuizen van weleer, hier op de foto het interieur van de kathedraal anno 1647 van de hand van Peeter I Neefs. Een speciaal ontworpen app neemt je mee langs deze gebedshuizen zoals ze er vandaag uitzien en laat via 3D enkele verdwenen kerken herrijzen. En het internationaal gereputeerde muziekensemble Graindelavoix begeleidt dit alles met passende polyfone noten. Info: www.museummayervandenbergh.be.

De veelkleurigheid en multiculturaliteit van onze kerkgemeenschap mag gezien worden. En dat toonden de Indonesische, Poolse, Oekraïense, Engelstalig Afrikaanse, Filipijnse, Franstalig Afrikaanse en Spaanssprekende katholieke gemeenschappen van ons bisdom met verve op 5 juni op de Handschoenmarkt tijdens de internationale viering, een initiatief van Globant en Orbit Antwerpen. Over grenzen van talen en culturen heen vierden ze Gods visioen van barmhartigheid, eenheid en verbondenheid, en wandelden ze door de Heilige Deur om nadien met onze bisschop en een grote groep priesters eucharistie te vieren.

Op weg naar de Wereldjongerendagen in Krakau maakten 150 jonge pelgrims van de Neocatechumenale Weg uit het Spaanse Valencia op 27 juli een tussenstop in Antwerpen. Met hun gezang en psalmen vulden ze de straten van het centrum en verkondigden zo letterlijk de vreugde van het evangelie. Vicaris-generaal Bruno Aerts onthaalde hen enthousiast in de Sint-Jacobskerk in Antwerpen. Na een overmaching in het Onze-Lieve-Vrouwecollege ging het verder richting Polen.

© Jesús Rodríguez

© Frank Bahmüller

Als de dijken breken. De zesdelige VRT-reeks is weldra te zien op televisie. Ze toont wat er met delen van België, de Nederlandse Randstad en Zeeland gebeurt wanneer de dijken breken door een grote storm en dit gebied onder water komt te staan. Vier dagen lang werden er opnames gemaakt in de Sint-Gertrudiskerk van Zandvliet. De kerk werd ontruimd op enkele tientallen stoelen na en allerlei attributen zoals matrassen en bedden werden aangevoerd. Op de 'set' in de kerk stonden zes acteurs en actrices en verschillende figuranten.

© Transitie Merksem - Dominique Kums

Regen en zonneschijn. We hadden het deze zomer in overvloed en onze tuintjes voeren er wel bij, zo ook Samentuin Dokse in Merksem, waar de pompoenen welig groeien. Krijg je zelf ook zin om samen met je burens in de aarde te wroeten en zaadjes te zien ontkiemen? Op 7 november gaan het Ecoteam en Attent op uitstap naar Merksem waar zij onder meer op bezoek gaan in het Centraal Magazijn van de Kringwinkel. In het Gildenhuis wordt de werking van de Sociale Kruidenier en van Transitie Merksem uitgelegd. Je leert er ook hoe je een buurttuin kan aanleggen. Wil je erbij zijn? Schrijf dan in via CCV-Antwerpen, 03 287 35 83. Prijs: 10 euro per persoon. Info: ecoteam.antwerpen@gmail.com.

© ARK

Een concert voor de armen in Antwerpen in de Sint-Theresiakerk in Berchem, eind vorig jaar. Christel De Meulder zong de sopraansolo in het werk van de Engelse componist Richard Blackford. De Meulder is artistiek leider van het Artiestenfonds, dat twee jaar geleden voor het eerst zo'n 'Meezing Messiah' organiseerde in samenwerking met de Antwerpse Raad van Kerken en zvw Calcant. Met zo'n succes, dat men er nu een traditie van wil maken. De volgende 'Meezing Messiah' vindt plaats op 8 oktober om 16 uur in de Sint-Walburgiskerk ten voordele van Kamiano, Onthaal Sint-Antonius en Wereldgebedsdag voor vrouwen en kinderen in nood. Kom je meezingen? Of luisteren? Kaarten: 15 euro. Te koop aan de kerk of via info@sopraan.eu of artiestenfonds@gmail.com, www.artiestenfonds.be.

© Vredesweek

"Ik ben ervan overtuigd dat verandering in Congo mogelijk is. Op voorwaarde dat jongeren geweldloos opkomen voor hun rechten", zegt de Congolese Micheline Mwendike (rechts). Zij is één van de drijvende krachten achter de Congolese burgerbeweging Lucha (Strijd voor verandering). Micheline komt tijdens de Vredesweek van 21 september tot 2 oktober in Vlaanderen getuigen. Onder het motto 'Congolezen strijden voor

verandering. Versterk hun stem' zoomt de Vredesweek dit jaar in op de geweldloze strijd van Congolese burgerbewegingen. Info op www.vredesweek.be.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

JOS

Ik ben al jaren tevreden over mijn kapper, maar laatst liep het mis. Hij begon tien jaar terug zijn zaak op het Kiel en ik was bij zijn eerste klanten. Hij heeft als enige een vogelperspectief op mijn dos en in dat decennium heeft hij mijn harig landschap van donker dicht bebost zien veranderen in hier en daar een schaarse grijze pijl rond een bleke gerimpelde vijver die kruin heet. Hij is een goedlachse man die me altijd belangstellend vraagt hoe het loopt in mijn kerk. Hij komt uit Algerije en heet derhalve niet Jos, maar ik heb besloten hem verder zo te noemen. Hij is heel devoot, want er speelt altijd een klein teeveetje met een Arabisch kanaal en wit geklede baardige mannen die blijkbaar discussiëren over teksten van de Koran. Arabische kalligrafie hangt ook alom tegen de muur. Als het gebedstijd is sluit hij zijn zaak en loopt naar de moskee. “Knippen en scheren als gewoonlijk?” “Als gewoonlijk”, zeg ik. Hij plaatst me in een stoel en doet me een kappersschort om. Van de kaptafel neemt hij zijn kwast en zeep, zeept mijn kin en hals in, neemt vervolgens een vervaarlijk scheermes dat hij open plooit en gaat ermee heen en weer over de spanriem om het in korte tijd razend scherp te maken. Dan zet hij onderaan mijn keel het mes aan. Ik bekijk hem in de spiegel en word plotsklaps overmand door de afschuwelijke herinnering aan Rouen. Is hij veel devoter dan ik dacht, op korte tijd geradicaliseerd misschien? En als die witte mannen op teevee het nu eens hebben over de onzedelijkheid van het Westen en hoe dat met alle middelen inclusief terreur bestreden moet worden! Ik merk dat mijn handen klammig worden en onder het kapperslaken omklem ik gespannen de leuning, klaar om weg te

duiken. Moeilijk, want hij houdt met zijn linkerhand mijn voorhoofd scherp in zijn greep. En als die sloganeske Arabische teksten tegen de achterwand nu eens allemaal ‘dood aan alle christenhonden!’ scanderen. De angst heeft me zover in haar greep dat ik er helemaal in wegzink en niet merk dat hij klaar is. Hij schudt het kappersschort en draait mijn stoel. “Tien euro als gewoonlijk”, zegt hij. Terwijl ik naar geld zoek vraag ik wat een tekst aan de wand wil zeggen. “Dat is een spreuk van Ali ibn Abi Talib. Het wil zeggen ‘Geluk komt tot zij die er vertrouwen in hebben’”, lacht hij. “En waarover hadden die mannen het op tv?” vraag ik ten slotte. “Die hadden een discussie over de beste manier om karpers te vangen.” Als ik buiten stap, besluit ik om hem in mezelf verder *Jos* te noemen. Dat houdt mij in het vervolg waarschijnlijk nuchterder.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Jan Wellfens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

Naaste worden

www.relevant-bisdomantwerpen.be